

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Jest to cyfrowa wersja książki, która przez pokolenia przechowywana była na bibliotecznych półkach, zanim została troskliwie zeskanowana przez Google w ramach projektu światowej biblioteki sieciowej.

Prawa autorskie do niej zdały już wygasnąć i książka stała się częścią powszechnego dziedzictwa. Książka należąca do powszechnego dziedzictwa to książka nigdy nie objęta prawami autorskimi lub do której prawa te wygasły. Zaliczenie książki do powszechnego dziedzictwa zależy od kraju. Książki należące do powszechnego dziedzictwa to nasze wrota do przeszłości. Stanowią nieoceniony dorobek historyczny i kulturowy oraz źródło cennej wiedzy.

Uwagi, notatki i inne zapisy na marginesach, obecne w oryginalnym wolumenie, znajdują się również w tym pliku – przypominając długą podróż tej książki od wydawcy do biblioteki, a wreszcie do Ciebie.

Zasady użytkowania

Google szczeni się współpracą z bibliotekami w ramach projektu digitalizacji materiałów będących powszechnym dziedzictwem oraz ich upubliczniania. Książki będące takim dziedzictwem stanowią własność publiczną, a my po prostu staramy się je zachować dla przyszłych pokoleń. Niemniej jednak, prace takie są kosztowne. W związku z tym, aby nadal móc dostarczać te materiały, podjęliśmy środki, takie jak np. ograniczenia techniczne zapobiegające automatyzacji zapytań po to, aby zapobiegać nadużyciom ze strony podmiotów komercyjnych.

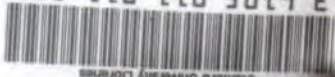
Prosimy również o:

- Wykorzystywanie tych plików jedynie w celach niekomercyjnych
Google Book Search to usługa przeznaczona dla osób prywatnych, prosimy o korzystanie z tych plików jedynie w niekomercyjnych celach prywatnych.
- Nieautomatyzowanie zapytań
Prosimy o niewysyłanie zautomatyzowanych zapytań jakiegokolwiek rodzaju do systemu Google. W przypadku prowadzenia badań nad tłumaczeniami maszynowymi, optycznym rozpoznawaniem znaków lub innymi dziedzinami, w których przydatny jest dostęp do dużych ilości tekstu, prosimy o kontakt z nami. Zachęcamy do korzystania z materiałów będących powszechnym dziedzictwem do takich celów. Możemy być w tym pomocni.
- Zachowywanie przypisań
Znak wodny "Google" w każdym pliku jest niezbędny do informowania o tym projekcie i ułatwiania znajdowania dodatkowych materiałów za pośrednictwem Google Book Search. Prosimy go nie usuwać.
- Przestrzeganie prawa
W każdym przypadku użytkownik ponosi odpowiedzialność za zgodność swoich działań z prawem. Nie wolno przyjmować, że skoro dana książka została uznana za część powszechnego dziedzictwa w Stanach Zjednoczonych, to dzieło to jest w ten sam sposób traktowane w innych krajach. Ochrona praw autorskich do danej książki zależy od przepisów poszczególnych krajów, a my nie możemy ręczyć, czy dany sposób użytkowania którejkolwiek książki jest dozwolony. Prosimy nie przyjmować, że dostępność jakiegokolwiek książki w Google Book Search oznacza, że można jej używać w dowolny sposób, w każdym miejscu świata. Kary za naruszenie praw autorskich mogą być bardzo dotkliwe.

Informacje o usłudze Google Book Search

Misją Google jest uporządkowanie światowych zasobów informacji, aby stały się powszechnie dostępne i użyteczne. Google Book Search ułatwia czytelnikom znajdowanie książek z całego świata, a autorom i wydawcom dotarcie do nowych czytelników. Cały tekst tej książki można przeszukiwać w internecie pod adresem <http://books.google.com/>

3 6205 011 911 877

Stanford University Libraries

FOR
RIES

69.11.23
248132

S Y S T E M
BANKU SKOMBINOWANEGO
DLA
XIĘSTWA WARSZAWSKIEGO
P R O J E K T
PRZESWIETNEY RADZIE STANU
DO ROSTRZAŚNIENIA

A

Prześwietnym Stanom na Sejm zgromadzić mającym, do rozważenia i potwierdzenia przedstawiony

PRZEZ

Jana Kantego Chruckiego

w Warszawie 1808 Roku.

w Drukarni Sukcesorów Zawadzkiego.

WYDZIAŁ EKONOMICZNY
KRAJOWY ZBIÓR DOKUMENTÓW
KRAJOWY ARCHIWALNIA

Magistratury potrzeba:

**Bez której roztropności i pilności Państwo
szczęśliwe być niemoże.**

Cic: Leg: C. a

TREŚĆ MATERYI

zawartej w tym Projekcie.

---

1. *Wstęp do rzeczy.*

WYDZIAŁ pierwszy.

2. *Interessa tego będą. Płacenie i umorzenie długów Ziemskich Dóbr dziedzicznych: Kassom Pruskim, Instytutom, Funduszom różnym. Kollegiom Pupilarnym, niemniej i partykularnym Osobom, tak krajowym iako i zagranicznym winnych, przez pożyczkę Summy pewney z dochodów krajowych; i przez puszczanie w kurs papierów, pod nazwiskiem Biletów Bankowych.*

WYDZIAŁ drugi.

3. *Interessem tego Wydziału będzie. Przyimowanie na procent pieniędzy Pupillarnych, depozytowych lub partykularnych; i wzajemnie, rozdawanie i pożyczanie tak pieniędzy, iako i Biletów Bankowych na Dobra Ziemskie, Miejskie dziedziczne nieruchomości. (*)*

(*)Wiele późniejszego czasu podług stanu, okoliczności i związku rzeczy, może być Wydziałów w tym Instytucie, niemożna dziś układać tego, czego jeszcze początku nie masz; z tym wszystkim powiedzieć można, iż wieloróżnych i oddzielnych Obiektów źródło lub związek z tą Magistraturą mieć mogących, przyłączyć można będzie.

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes the need for transparency and accountability in financial reporting.

2. The second part of the document outlines the various methods used to collect and analyze data. It includes a detailed description of the sampling process and the statistical techniques employed to ensure the reliability of the results.

3. The third part of the document presents the findings of the study. It shows that there is a significant correlation between the variables being studied, and that the results are consistent with previous research in the field.

4. The fourth part of the document discusses the implications of the findings and provides recommendations for future research. It suggests that further studies should be conducted to explore the underlying causes of the observed phenomena and to develop more effective strategies for addressing them.

5. The fifth part of the document concludes the study and summarizes the key points. It reiterates the importance of accurate record-keeping and the need for ongoing research in this area.

PRZEDMOWA.

Obywatelom myślącym o przyszłej szczęśliwości Kraiu, i Obywatelom interesowanym przy tej rzeczy, przedstawiam system nieznaioney w naszym Kraiu Magistratury. *System Bankowy dla Xięstwa Warszawskiego* tytuł noszący: Dzieło oie, jest dziełem wiadomości szczupłości, i doświadczenia małego, i w tej to logiey w rozum i doświadczenie postać, odważam się pokazać Publiczności—umiejętność i rozum, są tak iak i Najwyższa Istność, która jest ich pełnością źródłem, nieograniczone; a przypuścimy, iżby były niektóre zmierzone, byby tylko do swego źródła zmierzają: i dla tej to przyczyny, niemasz i człowieka, ani dzieła, nayumiejętniejszego i nayrozumniejszego. Nieay więcęcy umiejętności w tej mierze doświadczenia mający, myślą o ułożeniu nowego, lub o poprawie Systematu tego, ia wszelako będę miał zupełne contentowanie, kiedy choć jedną cegiel-

ką do budowy tego wielkiego gmachu,
gdzieś w jego fundamentach położoną;
przyłożę się.

Obywatele! z mocy Konstytucyi nadanej wam od Wielkiego *Napoleona*, macie wpływ do Rządu. Szczęście wasze jest w waszych rękach. Żądania wasze gdy będą zanesione do Rady Stanu, Senatu, i Tronu Dobrego Króla, i los wasz i pomysłność przyszłą zabezpieczą.

Daleki jestem od tego, żebym prawdziwa moie za niewzruszone ogłaszał, owszem jestem tego zdania, żeby świątli Obywatele zebrawszy się, jeden ułożyli naydogodniejszy System Bankowy. Mój zaś który Obywatelom poświęcam jest następujący,

w Piórkowie 4. Stycznia 1808.

WSTĘP DO RZECZY.

Dobro mieszkańców kraiu iakiegokolwiek bądź w ogólności, zawisło od powodzenia tychże mieszkańców w szczególności. Jeżeli mieszkańcy w szczególności każdy szczęśliwy jest w swoich partykularnych interessach, nie może być Narod nieszczęśliwy w ogólności. Zgoła: Narod, to ciało polityczne, tak harmoniować powinno z swemi częstkami, iak ciało nasze fizyczne, z swemi członkami, i można to powiedzieć o całym Narodzie i jego mieszkańcach; co można powiedzieć o ciele ludzkim, i jego członkach. Narod żyje w mieszkańcach swego kraiu, którego najwyższą władzę oznacza głowa. Prawa i zwyczaje są muzgiem; w którym jest stolica rozumu, woli, i zmysłów, których instrumentami są Sędziowie, i Urzędnicy. Handel, Rzemiosło i Rolnictwo, są ustami i żołądkiem; które wszystkie życia soki wydają. Pieniądze, publiczne dochody, są krwią; a Bank jest sercem, który roznosi ie i rozsyła po całym ciele; ażeby życie i pożywienie dawały. Mieszkańcy Kraiu, są to części ciała, które ruch, życie, i czynność maszyny sprawiają. Zadney z tych części naruszyć nie można, ani uszkodzić. kiedy w zdrowym znajdują się stanie; bez zadania muzgowi zaraz nayboleśniejszey rany. Życie każdej takiej części, czyni życie całego ciała, wzajemne czucie

8

i wzajemny związek cząstek wszystkich. Kiedy ten związek między temi członkami ustanie, poczyną się w całej maszynie ciała niezrząd, a jeżeli tylko na tym stoi, że jedne przy drugich cząstkach leżą, bez wzajemnej pomocy; wnosić trzeba bliską tego ciała śmierć: a kiedy się to dzieje w ciele politycznym, następuje zniszczenie i upadek całego Narodu.

Duch zdania i prawidła Rousseau.

Jeżeli tedy Bank podług powyższego twierdzenia jest sercem; ileż to potrzeba sposobów do nadania mu siły i ruchu do czynnego działania? ileż trzeba przezorności, ażeby to serce krwią się nie zalało; lub zepsutą całego nie zraziło ciała? i wiele potrzeba krwi, ażeby iey wszystkim członkom ciała udzieliło? iak z głową, z żołądkiem i ustami, to serce harmoniować powinno; ażeby ruch i życie całej maszyny sprawiało? *Magistratury takiej potrzeba, za któreby roztropnością i pilnością szczęśliwe Państwo być mogło; a któreby mniejsze tego serca zastępować mogła.* Co do niego przedsięwzięcia należy o Banku projektowanym, to muszę powiedzieć; co widoczną rzeczą jest: Ze z położenia naszego teraźniejszego, trzebaby nam Banku, czyli Instytutu, lub Funduszu czyli Kassy takowej, z którejby długi ziemskich dóbr zapłacić, a bardziey założyć za właścicieli tychże dóbr, odwrócić nieszczęścia ztąd na cały kraj spływające, pomiędzy kulturze krajowej, i zapobiec ić ile możności wychodzeniu pieniędzy za

granicę; a wyszłe doskonale innemi zastępować. Miemasz takiego funduszu, niemasz w kraiu pieniędzy: cóż robić? Naypodobniejszy sposób zdaie mi się, nadać papierowi wartość pieniędzy, dawać ie skarbowi do puszczenia w kurs, iak gotowe pieniądze; a z publicznych kraiówych dochodów, brać iakąś częśćkę na zaspokojenie długów ziemskich dóbr; bez uszczerbku wydatków nieuchronnych kraiówych. Jak to zrobić? w iakiey ilości? na iakim fundamencie czyli bezpieczeństwie? oto tylko chodzi, a papier będzie miał tyle znaczenia co gotowe pieniądze. (*) Obmyślony fundusz wymiany papierów gotowemi pienię-

---

(*) *Czymże są wszystkie kruszce, złoto, srebro, na czym się gruntuie ta ish potęga, że są obiektem naszych żądź i naywyższych życzeń? oto, że wszystko co zmysłom naszym podchlebia, dać mogą. Ze są nieiako miarą wartości rzeczy, nam się podobaiących lub istotnie potrzebnych, od dawnych i terazniejszych mieszkańców ziemi przyjęte, i dla tegoć to, nie złoto ani srebro, lecz skutek, że kto ie ma, ma wszystko; ciągnie nas do nich. Ze złoto tworzy częstokroć niepodobne wypadki, ciągnie serca mocą iakąś czarodzieyską; robi wojny i one kończy; węgrywa batalie, lub one przegrywa; zdobywa kraie, i naypotężnieysze twierdze mocą złota zdobywane bywaią; co większy cud, że ten wszechmocny kruszec, zajmuie serca Królów, przestacza Ministrów: a co większa ieszczcie, że zajmuie*

dzi, bez wszelkiego odtrącenia, nada im wszystkie własności pieniędzy, i każdy tak ich używać będzie mógł, iak gotowych pieniędzy; a w wielu przypadkach ieszcze od metalowych pieniędzy pierwszeństwo otrzymać mogą. Zeby to zręczniey wykonać; trzeba na to oddzielney Magistratury. Magistratury u nas nieznaney; a ta odemnie nazwana iest *Bank Skombinowany*; czyli z wielu osób w iedno złączonych złożona Magistratura; przez Dyrekcyą swoię pod opieką Rządu czyniąca i władająca.

Bank Skombinowany może teraz początkowie mieć tylko dwa wydziały, pod iedną dyrekcyą z oddzielnych osob złożone.

Wydział pierwszy będzie obeymował wszystkie interessa placenia i umarzania długów ziemskich; przez *Kommissyą* na to wyznaczyć się mającą przyiętych i wynalezionych. *Kassom Publicznym*, (*) *Institutom*, *Funduszom*,

---

serca uczonych, a nawet i na ubóstwo przysięgających. nie iest to skutek złota, tylko że iest miarą wartości rzeczy od dawna przyiętą. A dla czegożby papier na bezpieczeństwie ziemi fundamencie życia naszego ulokowany, czyli hipotekowany, wartość wewnętrzną prawdziwą w ziemi mający, niemógł mieć tegoż samego znaczenia! zaiste może; oprócz brzęku wagi, twardości, których mu dodać niemożna.

(*) *Nie roztrząsam tej materyi, czyli Kassom Puskim, czyli komu innemu te summy placone być mają, toż iednak iest rzeczą nayspewniejszą,*

lub Kollegiom pupillarnym, niemniej i partykularnym osobom; tak krajowym iak i zagranicznym winnych: pożyczając z dochodów krajowych pewney do tego wystarczającej summy przez lat dziesięć; a dając skarbowi swych papierów pod nazwiskiem *Biletów Bankowych* tyle; ile summa wzięta wynosić będzie, które *Bilety* gotowemi pieniędzmi wymieniane zostaną.

Wydział drugi będzie obeymował interessa przyimowania pieniędzy na procent, pupillarnych, depozytowych, lub partykularnych osob: i wzajemnie rozdawania i pożyczania tak pieniędzy, iako i *Biletów Bankowych*, na dobra wszelkiej natury dziedziczne, nieruchome, pewnością hipoteki zabezpieczone być mogące; a to stosownie do swoich zasad czyli principiów w systemacie opisać się mających.

Jeżeli konieczną potrzebą iest przedsięwzięcie takowego Instytutu, wykonanie onego iest całego kraju najpilniejszym interessem, i oraz dobrodzieystwem. Ku temu przeto końcowi najpierwszą iest rzeczą; żeby były wynalezione, i ustanowione summy; komu? iak wiele płacone, i które przyjęte być mają? Komisya zatym do uregulowania takowych summ, stosownie do principiów bankowych urządzona, instrukcją opatrzona; wszystkie Departamenta obiechać powinna, w ten sposob.

Je zapłacone być muszą. A kiedy płacone być muszą, o sposobie zapłacenia ich myśleć potrzeba.

*Kommissya do uregulowania summ Banku
Skombinowanego.*

Kommissya wyznaczona stanąwszy w każdym Departamencie, gdzie Akta hipotetyczne znajdują się; powinna będzie ogłosić czynności swoje, wezwać do siebie wszystkich interessowanych do tego Instytutu przystąpić chcących Obywateli. Ci stanąwszy przed tą *Kommissją*, mają podać świeżo z Aktów hipoteki *in Copia Vidimata* wyięty attest hipotetyczny, i oświadczyć, którą summę chcą umieścić w *Banku Skombinowanym*, komu one winni są; gdzie procenta opłacają i t. d. Ta *Kommissya* podług danej sobie instrukcyi stosowney do głównych pryncypiów bankowych ułożoney, po gruntownym rozważeniu dóbr wartości z nowego i starego kupna, na których ta summa lokowaną jest; zrobi na to umyślny i osobny protokół, weźmie kopię widymowaną hipoteki dóbr, do swych Aktów; i jeżeli summa przyjęta być może, wciągnie do umyślnie na to sporządzoney Księgi; podług ułożyć się mającego do tego stosownego schematu; i właścicielowi lub sądowi umocowanemu plenipotentowi, protokół przystąpienia do tego instytutu podpisać każe. Jeżeli zaś summa przyjęta być nie mogła, po uczynioney krótkiej remonstracyi przyczyn, odda na powrót właścicielowi hipotekę, i oświadczy: iż summa jego przyjęta być nie może. Przy układaniu takowey Tabelli i Ksiąg

Bankowych, koszta zachodzące, iako też początkowe tego instytutu, mogą być na summy przyjęte, rozrzucone naprzykład od 1000 talarów, dukat ieden, coby było dostatecznym funduszem na wszystkie tymczasowe początkowe koszta.

Instrukcyja dla Kommissyi takowej, stosowna do pryncypiów i zasad bankowych zrobiona być powinna, od której w niczym odstępować nie może, a ta być może taka.

1.

Personale Kommissyi składać się ma, z osób Niemiecki język posiadających, wiadomość instytutów zagranicznych mających, i prawo hipoteki Pruskie znających.

2.

Kommissya takowa w miejsce gdzie Akta hipoteczne znajdują się ziechawszy, ogłosi czynności swoje przez gazetę, i każdemu Powiatowi przez Izby Wykonawcze doniesie, o rozpoczęciu dzieła swojego.

3.

Przed takową Kommissyą właściciel dóbr, lub od niego sądownie umocowany plenipotent, stanąwszy; odda attest hipoteczny świeżo wyięty. Po roztrząśnieniu krótko rzeczy, protokół spisany zostanie, w którym wyrażona

bydź ma, iż właściciel dobr N.N. w Powiecie N.N. leżących, z summa N.N. Instytutowi Wdowiej Kassy, lub komu innemu winną do instytutu bankowego przystępuje, i obowiązkom od tego instytutu przepisany, zadosyć czynić obowiązku się.

4.

Kommissya żadnych summa takich przyjmować nie będzie mogła; któreby nie miały bezpieczeństwa w pryncypiach Systematu bankowego przepisanego; iedynie za osobną i dostateczną kaucyą hipotetyczną.

5.

Kommissya takową summa w każdego powiatu osobną na to sporządzoną Księgę wpisze; podług ułożonego schematu, oznaczywszy kupno dóbr dawniejsze, terażniejsze, także i summy po summie przyjętey do Banku hipotekowane a to w rubrykach do tego uczynionych.

6.

Kommissya wyda właścicielowi Attest (*)

(*) *Attest takowy w Hipotecę intabulowany, bardzo właścicielom Dobr tych, których tyczy, będzie potrzebny; z tego powodu intabulowany bydźby powinien. Nayprzód, iż dobrodzystwa takie wypływać będą z Banku, przez ubywanie*

że summa iego na dobrach N. N. w Powiecie N. N. położonych zapisana; np. 20,000 talarów wynosząca Depozytowi Pupilarnemu NN. lub Instytutowi Wdow w Berlinie należąca, do Banku skombinowanego przyjęta została; oświadczy oraz właścicielowi, iż Attest ten podany być ma do intabulacyi.

7.

Kommissya do siebie przybraćby powinna Registratorów i Ingrossatorów Hipoteki zesłanego Rządu; przysięgą *ad hunc actum* obowiązanych; dla zapobieżenia wszelkim błędom w summach, na wielu dobrach razem hipotekowanych; i dla dostateczney i prędkiej informacyi o rzeczy.

8.

Na każdą summę na wielu dobrach razem hipotekowaną; osobny Attest hipotetyczny wydany być powinien; aby pewniey przekonąć się można o iey beśpieczney lokacyi.

Po skończonym takowym summ wszystkich

---

tych Summ, i niżnaczne wypłacanie, do ich interessów, przedarzy, dzieżawy i innych okoliczności koźdemu iak druga Hipoteka informacya przynieść może, powtóre, iż przez przyjęcie tej Summy Dobra oczyszczac się będą aż do iey połowy i płacić iey nie trzeba będzie, iak się niżej pokaże.

uregulowaniu i objaśnieniu; może się Kommissya zamienić w Dyrekcyą Bankową; a b i-
 też taż Dyrekcyą już być powinna, która z
 rozpatrzywszy się w ogule interessów swoich,
 przekonawszy się zupełnie, wiele i któremu
 Instytutowi kapitalnych summ należy się; wy-
 słachy powinna najprzód *Deputacyą* do zrobie-
 nia układu z każdym w szczególności insty-
 tutem. Ułożyć *Plan dziesięcioletni*, stosownie
 do urządzeń Banku, wszystkich wypłacać się
 mających kapitalów; a przypadającą jednę *Ak-
 cyę Długu* każdą roczną (*) podzielić między
 te kassy, tak: jakby na potym żadney trudno-
 ści ani zawilości w sobie mieć nie mogły. Pe-
 wny jestem, że wszystkie Kassy zagraniczne,
 gdy będą widziały otwarte postępowanie nasze,
 i rozsądne pryncypia Banku skombinowanego,
 z największą chęcią do tego układu porozu-
 mieją się. Kassa Wdów obojga urządzeń,
 Kassa Inwalidów, Akademia, są to najmoc-
 niejsze i swoich Kapitalów nigdy niewypo-
 wiadające instytutu, te na lat dziesięć wypła-
 cania łatwo zezwolą; innym zaś w pierwszych
 latach wypłacać będzie potrzeba.

Czyli

(*) *Każdy fundusz Banku dzielony bywa na
 pewne części, takowa każda część, nazywa się
 Akcyą. My niemając Kapitalów Bankowych,
 dzielimy długi nasze na akcyę; i to ja nazy-
 wam Akcyą Długu, każdego roku opłacać się
 mającą.*

Czyli Dyrekcyja Bankowa od wszystkich summ płacić sobie każde procenta, a te w miejscu należące oddawać będzie, lub nie? zawisłoby od naradzenia się w tym Dyrekcyi; która maiać papiery w kraju, i za granicą wymieniające bydz maiać, łatwo o tym pomyśleć może.

Daley Dyrekcyja Banku przystąpić może do wyrobienia papierów, które nazwałem *Biletami Bankowemi* w ilości takiej, iak systema Banku pozwala. Interesenci wszyscy mogą początkowie złożyć $\frac{1}{3}$ części każdy z swego długu Bankowi, która grosz od złotego wynosić będzie; a ta summa podzielona będzie na *Kantory Wymiany Biletów Bankowych*, które w każdym Powiecie dla dogodzenia wymiany *Biletów*, podług urządzenia bankowego bydz powinny. W stołecznym zaś mieście tyle ich bydz powinno, ile do dogodzenia w wymianie każdemu właścicielowi biletu potrzeba będzie. A za granicą w znacznych handlowych miastach, z któremi najwięcey nasze są w konnexyi, koniecznie *Kantory wymiany biletów* bydz powinny, co przez szczególność urządzenia podane objaśniaią.

W drugim *Wydziale Banku*, będą przyjmowane pieniądze na procent, i wzięmuć pożyczane; tak pieniądze iako i *Bilety Bankowe*; iak się iuż wyżej powiedziało. Zdaie się iż to w początkach nastąpić nie będzie mogło, żeby ktoś pieniądze do tego Banku oddawał, to pewna; że ich niedostatek terazniejszy przez

przecięcie wielu związków tak twierdzić nakazuje: iednakowoż *Wydział drugi*, nieodmiennie staie się potrzebnym, i na teraz i na potym. Nayprzód Obywatela ci, których summy do *Pierwszego Wydziału* należeć nie będą, mogą sobie pomagać w *Drugim Wydziale*, przez wzięcie czyli odstąpienie $\frac{3}{4}$ części każdego w pierwszey hipotece umieszczonego, a w pierwszym wydziale nieprzyjętego kapitału; który w *Biletach Bankowych* właścicielowi wypłacony być może; a $\frac{1}{4}$ część za bezpieczeństwo prowizyi zastawiona zostanie, do takiego czasu, do iakiego z późniejszych długów coś upłaconym ni-zostanie.

Powtóre *Wydział pierwszy* iest tylko czasowy do opłacenia summ przyjętych ustanowiony, który kiedyś ustać musi, iak skoro summy do zapłacenia przejęte, opłaconemi zostaną. *Wydział zaś Drugi* trwać będzie na zawsze, a urządzenia iego do czasu i okoliczności, różne być mogą.

W urządzeniach *Drugiego Wydziału*, zdroźność oczywista postrzegać zdaie się; iż od pieniędzy przyjmowanych na procent, bank płacić ma pięć procentu, a zaś sam pożyczać będzie za cztery; i to byłoby iak najpewniejszą rzeczą, że Bank takowy upaśćby musiał kiedykolwiek. Ale w banku biletowym rzecz ma się wcale inaczey. Bank w gotowiznie pożyczonych mu pieniędzy, wydawać nie będzie; zachowywać one będzie na fundusz *wymiany biletów*, przez *Wydział Drugi* w kurs

puszczonych i na dobrach lokowanych; i tak na przykład: jeżeli Bank ma gotowizny 100,000 będzie mógł puścić biletów swoich w kurs za 100,000 przez dawanie ich na dobra; Procent od 100,000 wynosić będzie 8000, rachując po cztery od sta, a procent od 100,000 gotowizny, wynosi tylko 5000. Bank zatem zyskować będzie jeszcze trzy procenta. Doświadczenia od wszystkich takowych banków czynione i postrzegane nauczają, iż nigdy nie potrzeba bankowi biletowemu, do wymiany biletów swoich, wszystkich pieniędzy; i to twierdzą że ledwo ¼ część potrzebią do wymiany swych papierów: ja wziąłem połowę, a doświadczenie nauczy *Dyrekcją Bankową*, wiele w naszym kraju potrzeba będzie gotowizny do wymiany wszystkich biletów kursujących. Naostatku *Akcye Biletowe*, iak się w systemacie pokaże, dzielą się na *Platne* i *Nieplatne*, i dla ich rozpoznania nazwiska mają swoje, *Pierwsza*, *Druga* i t. d. jeżeliby przeto w pierwszym roku bankowym, nikt nie dał bankowi metalowych pieniędzy na procent, bank może jednak pożyczać biletów swoich *Nieplatnych* i od nich w *biletach* żądać procentu, a ztąd może być fundusz dla utrzymania *bankowego personale*, i inne; w czym w ten sposób nigdy szkodować nie może, ani nie będzie; ani też biorący *Bilety Bankowe* na dobra, kiedy płacąc tylko 4. procentu, pewni są że kapitału wziętego wracać nie będą, i że *bilety bankowe* pewność podług pryncypiów pierwszych

hipoteki mające; przyiść muszą do tego punktu, że wszystkie gotowemi pieniędzmi, za staraniem, doświadczeniem i roztropnością *Dyrekcji Bankowej*, płaconami i wymienianami zostaną.

Uprzedziwszy tym sposobem myślącego Czytelnika, o składzie, wątpliwościach i częściach mego systematu, do zasad i pryncypiów jego przystępuję, i one przedstawiam.

SYSTEM

BANKU SKOMBINOWANEGO.

W Y D Z I A Ł pierwszy.

Interessa tego wydziału będą. Wypłacenie summ i kapitałów, Kassom Praskim, Instytutom, Funduszom, Kollegiom Papillarnym, lub partykularnym osobom, tak krajowym iako i zagranicznym winnych; przez *Kommissyą* do tego wyznaczoną przyjętych.

Do tego Wydziału należeć będą wszystkie *Akcyse Biletów Bankowych*, ich robienie, ich wymienianie; ze wszystkiemi do tey wymiany urządzonemi Kraiowemi i zagranicznemi Kantorami.

Zasady czyli Pryncypia Banku skombinowanego.

§ 1.

Wszyscy interesseneci, których summy i kapitały do tego instytutu są przyjętemi; w jedno złączeni, robią powszechną *Garanthią* ogólnego stanu interessów Banku skombinowanego i bezpieczeństwa *Biletów Bankowych*, przez

Dyrekcją swoją w kurs puszczonej summy pierwszemi na dobrach swoich zapisanemi i zahipotekowanemi; przez Dyrekcją swoją dla miejsca *Biletom Bankowym*, spłacać się mającemi, a to przez Akt przystąpienia do tego Instytutu, przed Kommissją do uregulowania Summ takowych złożony. (1)

§ 2.

Wydział ten będzie miał oddzielny swój skład z członków Generalną Dyrekcją Banku składających. Osobną Kasę biletową i gotowych pieniędzy. Laboratorium *Biletów Bankowych*, w domu bankowym. Osobną Buchalterią, Kancellaryą, Kassyerów, Rachmistrzów i tam dalej.

§ 3.

Interesą tego wydziału osobno na Sessyach roztrząsane i stanowione będą.

---

(1) Niemasz w świecie większego bezpieczeństwa majątku jak w ziemi przez pierwszą hipotekę. Jeżeli więc kapitały dziś na dobrach zahipotekowane mają doskonałe bezpieczeństwo: *Bilety Bankowe* toż samo mieć będą; kiedy na miejsce summ spłaconych w pierwszą wniyda hipotekę. A że jeszcze *Bank* podług niższych artykułów, 2 części tylko całej summy przejętej, w papierach robić będzie; zatym bezpieczeństwo *Biletów Bankowych* 2 częścią większe będzie, niż wszystkich summ dziś hipotekowanych, które spłacać ma.

§ 4.

Kapitały i summy te tylko do tego Wydziału bankowego przyjętemi być mogą, które Kassom Pruskim, Instytutom, lub Kollegiomi Pupillarnym należą. Niemniej wszystkie inne, osobom: nawet partykularnym, krajowym lub zagranicznym należące; a równe bezpieczeństwo z tamtymi i pierwszeństwo hipoteki mające, połowy szacunku dóbr nieprzechodzące, od dziedziców dóbr prowizye regularne i wolność cessayi zapisane mające, a żadną protestacją niezaskarżone, summy, wnioski, i kapitały.

§ 5.

Kapitały i summy chociażby bezpieczeństwo § 4go miały, przyjętemi być nie mogą; iak skoro tyle summ później po nich zaintabulowanych znajduie się, że Taxę sądową dóbr, na których są lokowanemi przewyższają, iednakże za okazaniem znacznych melioracyi po taxie, i kaucyą osobną, za regularne prowizye i części zapłacenią, od Dyrekcyi bankowey wyznaczyć się mające, zaręczającą; przyjętemi być mogą. (2)

(α) Niech się nie lękają ci, których to *interesso* wże może Pewność wymiany *Biletów Bankowych* tego wyciąga, ażeby w cyrkulacyi swojej kredyt znajdowały. Lubo podług praw hipoteki, summy pierwszeństwo takowe mające; przed innemi

§ 6.

Summa ogólna wszystkich takowych w § 4 wyrażonych, od Kommissyi przyjętych summ i kapitałów, na *dziesięć równych części* podzieloną zostanie: która to każda część, dla łatwiejszego mówienia sposobu, *Akcyą* długu nazywać się będzie. Akcye te porządkiem iak w kurs wychodzić będą nazywane i oznaczone na *Biletach Bankowych* zostaną, tak np: *Akcya Pierwsza*, *Bilet Akcyi Drugiej* na Zł: NN. *Akcya pierwsza* zapłacona została, i t. d.

§ 7.

Dyrekcya Bankowa wszedłszy w porozumienie ze wszystkimi swoimi wierzycielami, co rok jedną taką *Akcyą*, gdzie będzie należało, podzieliwszy na części, zapłaci: tak dalece, że cała summa w § 4m wyrażonych kapitałów, w ciągu lat dziesięciu zapłacona zostanie.

---

następującymi w odbieraniu pierwszeństwo także otrzymują; atoli niepewność opłacania regularnie prowizyi i cząstek wyznaczonych, dla mnostwa interesów: powątpiewać w tym słusznie każą. Summy takowe pierwszeństwo mające, chociażby późniejszymi długami wartość dóbr przechodzącami obciążone były; miejscem i równe niemal tak wygodne iak w pierwszym wydziale umieszczenie mieć mogą; kiedy się tylko nad *Drugim wydziałem* uważać zastanowić racza.

§ 8.

Lata takowe latami podług porządku w interesach bankowych, nazywać się będą; tak np: Księga *Biletów Bankowych w roku pierwszym* np: 1808. w Kurs puszczoonych. Hipoteki i Obligacye w pierwszym roku bankowym np: 1808. zapłaconych Kapitałów; i tak daley.

§ 9.

Dyrekcya bankowa zrobi papierów pod nazwiskiem *Biletów Bankowych, Trzy czwartych części summy całkowitey, do zaplecenia przeiętey, w § 4. wyrażoney. (3)*

§ 10.

Dyrekcya Bankowa, Summę całą Biletową w § 9. wyrażoną, na trzydzięści części równych podzieli; każda taka część *Akcyą Biletową* podług porządku nazywać się będzie; tak np: *Akcya Biletów Pierwsza, Druga, Trzecia, i t. d.* a na każdym Bilecie oznaczone wyraźnie będzie, do której ten należy Akcyi. (4)

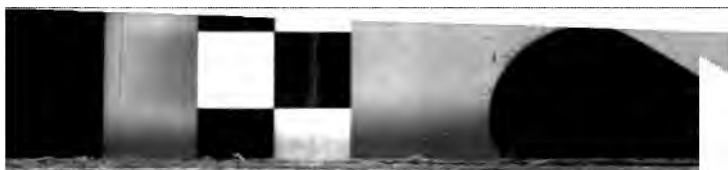
(3) W uwadze Nro: 1. zrobioney pokazaniem, że Bilety Bankowe większe $\frac{1}{4}$ częścią bezpieczeństwa będą miały, od summ dziś na Dobrach zapisanych, kiedy tylko $\frac{1}{4}$ części wszystkich summ w Biletach bankowych robionych będzie.

(4) Kiedy na każdym Bilecie oznaczone i wyraźnie wypisane będzie, do której on należy Ak-

Bank zapłaciwszy jedną *Akcya Długu*, gdzie i komu będzie należało, uwiadomi właścicieli dóbr tych, których suminy już spłaconymi zostały, i nakaze im; aby jedną trzecią część kapitałów spłaconych, do głównej Kasy bankowej, lub bankowych Kantorów, z gury zapłacili; a procent od dwóch zcich części kapitału, regularnie już kass lub Kantorów bankowych w grubey monecie opłacali. (7)

tów bankowych u nas spuścić się trzeba, a to nas nauczy; ile gotowych pieniędzy trzeba mieć będzie, do wymiany wszystkich w kurs puszczonej *Biletów bankowych*. Banku Londyńskiego doświadczenie nauczyło, iż $\frac{1}{4}$ część jest wystarczającą do wymiany wszystkich papierów bankowych. Nie można u nas wziąć tego za pewną regułę, iako w kraju, co do handlu okrutnie i nieporównanie się różniącego: i dla tego środek odemnie wynaleziony, w ogłoszeniu które *Akcys* będą *placne*, a które nie, choć preferencyą w papierach czyniący, do rachunku mego dziesięcioletniego jest pewniejszy. Dyrekcyja atoli Bankowa w pierwszym roku, już będąc mogła poznawać, ile iey gotowizny do wymiany biletów kursujących, potrzebaby było. Mocno przekonany iestem, iż to w pierwszym roku z pewnością ustanowić można będzie, że wszystkie *Bilety* bez wyłączenia, gotowemi pieniędzmi wymieniane będą.

(7) W terażniejszym czasie tak krytycznym, ledwo kto byłby w stanie, na fundusz wymiany

§ 16.

Bankowa Dyrekcyja podług okoliczności każdego Roku, i kiedy tego potrzeba wyciągać będzie; podniesie od wszystkich summ przyiętych do tego wydziału, (w § 4. wyrażonych) *isdną trzydziestą część* każdego Kapitału, którą każdy w miejsce wyznaczone zapłacić będzie obowiązany, bez najmniejszego odtracania procentu, w grubey monecie.

§ 17.

Nieopłacających punktualnie wyznaczonych części, wszystkie surowości prawa spotykać będą, na proste żądanie *Dyrekcyi bankowej*, które Codex Napoleona, na dłużników hipotekowanych przepisuje.

Biletów bankowych zapłacić $\frac{1}{3}$ część winnego kapitału. Dla tego podług poniższego § 16. *Bankowa Dyrekcyja* niniejsza jest; podnieść $\frac{1}{3}$ część od wszystkich do spłacenia przyiętych kapitałów. Odstępując więc w takowym razie od tego układu, nakazuje aby wszyscy właściciele summ przyiętych, na fundusz wymiany *Biletów bankowych*, każdy z swego Kapitału winnego $\frac{1}{3}$ część (czyli grosz od złotego) na tenże fundusz zapłacili, bez najmniejszego odtracania prowizyi, tyle razy; ile czas i okoliczności krytyczne, wypłacenie $\frac{1}{3}$ części kapitałów, niepewnymby czyniły; a tym sposobem fundusz wymiany z łatwością mógłby być zaopatrzony.

Prawa hipotetyczne, Akta hipotetyczne, Dekreta do intabulacyi lub extabulacyi, czyli wymazania, i wpisywania w Hipotekę; nayscisley i nayostrzey, iak tylko ryger Kodexu mieliby, ku temu koncowi utrzymywane bydz powinny. Co jest fundamentem i podstawa calego Bankowego Systematu, iiego ktedytu. (8)

(8) Kraie Polskie pod panowaniem Pruskim wistocie rzeczy biorac zyskaly. Hipoteka dobr ziemskich nigdy w naszym Kraiu tak doskonala niebedaca, ani znana, zrobila nam kredyt w odleglych krajach, (swietnie Phenarszenie zachowac nam ja nalezy) Przez ten to sposob poszly dobra do wysokiej ceny, a produkta ziemskie do nieznaney drogosci. Zyskal na tym kazdy w szczegolnosci wlasciciel ziemi: potzworny i nigdy nieznanomy, pokazal mu sie majatek. Kultura kraiu przychodzila juz do znacznego stopnia doskonałości, nikt niezalowal kosztow na uprawę odwiecznie lezacych odlogow; kiedy praca i koszt odpowiadal obfitey nagrodzie, z tym wszystkim jednak, i pomimo zaciagnionych kilkudziesiat milionow zl: Pol: na dobra ziemskie, niedostatek pieniedzy pokazywal sie iawnie. Mnostwo szkodliwe dobr Krolewskich, wyprowadzaly z naszej prowincyi pieniadze, w szczegolniejszych tylko przypadkach wojny powracac mogace; Akcyzy, Cła i inne podatkow rodzaje, ledwo mozna przypuscic, zeby cale w naszej prowincyi zostawaly byly.

§ 19.

Bankowa Dyrekcyja będzie zawsze stała w

Procenta od summ zaciągniomych w Berlinie, wychodzący od nas, tam się w kapitały obracają, i siedlisko swoje tam sobie obierają. Ruch pieniędzy, i cyrkulacya prędką, podobieństwo nam dawały do tego, że ich mamy, czego byśmy rzeczywiście nigdy nie posiadali byli. W teraźniejszym zaś rzeczy położeniu, gdzie pieniądze z dóbr Królewskich, Podatków, Celf i innych, w większej części w kraju zostawać się będą; jeżeli Instytut stosowne do nas wprowadzonymi zostaną; pomyślniejszej przyszłości spodziewać nam się trzeba. W proponowanym odemnie Systemacie *Biletu bankowego*, zastępować będą doskonale, wychodząc mające pieniądze z kraju, na spłacenie długów ziemskich. Utrzymają wysoką cenę produktów ziemi naszej, a potrzebujący ich od nas, drożey nam je płacić będą musieli. Procenta od zapłaconych kapitałów, już w Kraju naszym zostawać będą. Jeżeli zaś podobny Instytut nie był wprowadzony, a każdy właściciel ziemi dłużny za granicę, osobno do zapłacenia długu był pociągany, kapitały i procenta za granicę wychodzić będą, już nic na ich miejsce nie będzie, co by ich zastąpić mogło; wielu Obywateli w takowym razie stanie przyjdzie do ostatniego upadku; a za nimi, cały Kraj pogrążony zostanie, w niedostaku, ubóstwie, i zaniadbaniu. A to ziednaloby uadek kredytu całego kraju.

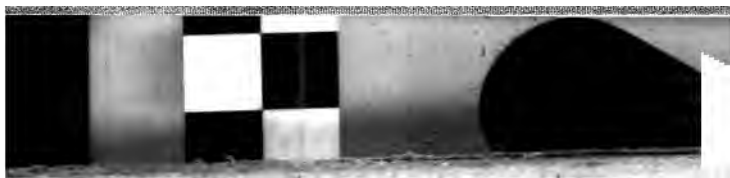
konnexyi z Skarbem Kraiowym, z nim się zsić będzie, w każdej okoliczności; iedney drugiey strony nielatwość wydarzającej; za przedniczym bezpieczeństwem dla oboysga. (

§ 20.

Akcya i Bilety Bankowe od Dyrekcyi, i są płatne, ogłoszone, i wymieniane bydź mając we wszystkich podatkach krajowych, iak go we pieniądze przyimowanymi bydź mogą, k remi nawet procenta od summ do Banku opcać się mające, płaconemi bydź mogą. (

(9) Weźmy dzisieyszy stan Skarbu, i położyjmy że Bank ten exystuje. Niemógłoby Skarb poczyc z tego Banku jego biletów, a przeka bankowi przyszłe podatki? Skarb puszezałby *bilety bankowe* w kurs, a Bank swoje bilety powymieniałby potrafił, tak; żeby nikt na tym cierpiał. A wszystkie w kraju rzeczy przedwzięte bydźby mogły.

(10) Kiedy, *Akcya* która w Banku za *plac* będzie ogłoszona, oznakiem to już będzie, że dusz *rey* wymiany jest spawny. Kiedy fund wymiany jest już gotowy, dla czegożby Skarb podatkach *Biletów bankowych*, przyjąć niemi kiedyby za nie z Banku gotowe pieniądze tychmiast odebrał. Bank mógłby także przy biletach swoich płatne za gotowe pieniądze: kiedyby niktą tym sposobem potrzeba, wymiany *letów* tych, którychby już nie było.

§ 21.

Procenta i części kapitałów do Banku opłacane, na fundusz wymiany *Biletów a eo ipso*, na fundusz spłacania Kapitałów są przeznaczone, i służyć będą. (11)

§. 22.

Massa bankowa tak w biletach, iako i w gotowiznie będzie świętą i nietykalną. Na żaden widok osoby *Dyrekcya Bankowa* składającej, użyta być nie może; pod odpowiedzialnością osób wszystkich *dyrekcya* składających, z majątku i osób własnych, w Sądzie kryminalnym.

§ 23.

Bankowa Dyrekcya składać się będzie z osób

---

(11) Bank biorąc z Skarbu krajowego corocznie potrzebną sumę, na opłacenie *Akcyi Dług*, nic nie zostaje winien skarbowi, bo mu daie swoje bilety w równej summie. Winien tylko Bank posiadzielowi *biletow* zapłacić ich bilety, to jest, wymienić, a mortyzować, lub zniszczyć. Aże Bank podniesione od dłużników części Kapitałów i procenta, obraca na wymianę, i wykupienie, czyli, wygubienie biletów; przeto części Kapitałów i procenta płacone, na fundusz zapłacenia kapitałów obracają się. Co za dobrodziejstwo dla wchodzących do tego Instytutu, że oni płacąc procent już tym samym w części kapitały swoje opłacają!

nauką i wiadomością rzeczy zaszczyconych, i znaczny Kapitał w *Pierwszym* lub *Drugim Wydziale* mających.

§ 24.

Bankowa Dyrekcya może włożyć swój fundusz, we wszystkie rzeczy wieczny istały dochód przynoszące, iak skoroby te od Rządu, Bankowi ustąpione i z nich dochody iemu przeznaczone zostały. (12)

---

(12) Może kto pomyśleć, iak sposobem Rząd może odstąpić swych dochodów Bankowi, kiedy sam nie jest bogaty? nie o tym, też jest myśl moja, żeby Rząd odstępował dochodów swoich tych, które ma: ale żeby odstąpił takich rzeczy, z których żadnego dochodu niemasz, a które byż mogą przez włożenie w nie znacznego Kapitału tak np: Mógłby odstąpić Rząd, *Drog, Mostow:* a Bank mógłby włożyć swój w nie Kapitał, a Cto drogowe do Banku należećby mogło, aż do tego czasu, pokiby Kapitał niebył wybranym wraz z procentem. Bo położmy np: sto mil drogi publiczney, i koszt na nią. Rachując 20,000 stop Reńskich na każdą milę czyli 2000 prętów teyże miary; gdyby każdy pręt drogi kosztował 12 Zł: Pol: przy pomocy miast i wsiow z każdego dymu po 4 dni do tey drogi na rok bezpłatnie robiących, byłby koszt włożony na brukowanie i plantowanie 100 mil drogi 2.400,000. za którą summe i mosty i droga byłaby wspaniała. Procent od tey Summy wynosi tylko 120,000 po 5 od stu rachując; a droga tako-

§ 25.

O*z Bankowej Dyrekcyi* wydawane pisma iako od publiczney Magistratury tak mocne bydź powinny iak sądowe, i żadney rekognicyi sądowej niepotrzebujące. A zaty m wszystkie od *Bankowej Dyrekcyi* zdziałane Kwity, Obligacye, Rezolucye, w każdym sądzie iako sądownie zdziałany instrument ważyć mają.

§ 26.

Bankowa Dyrekcyja, ustanowiwszy sumnę ogólną podług § 4. p*o* ustanowionych nieodmiennych zasadach swoich, wyrachuje stosownie do Systematu *Plan Dziesięcioletni* czynności swoich, który lubo wiele podług okoliczności odmienić się może; wszelakoż z większą pewnością o swoich interessach stanowiąc będzie mogła (13)

---

wa rachując p*o* 2 grosze od konia i bydłęcia na milę; przynieśćby mogła około 300,000 Zł. Pol: Po odciągnięciu Celników drogowych i reperacyi potrzebnych do tego; droga przynosićby mogła do 200,000. Kapitał w lat 10 lub 12 wrócićby się mógł bankowi, a fundusz byłby wieczny.

(13) Plan i Rachunek dziesięcioletni niemoże nigdy bydź doskonale skończonym ale tylko nieiako sprzostowanym gościńcem, do zamierzonego celu prowadzącym. Może Dyrekcyja w potrzebie zboczyć cokolwiek z tej drogi: ale nigdy daleko się od niej oddalać niemożna; aby swego zamiaru

§ 27.

Bank Skombinowany odprawi raz w rok *Jeneralne Posiedzenie*, na którym wszyscy właściciele summ i interessenci znajdować się mogą. Dyrekcyja przed *Jeneralnym Posiedzeniem* oznajmi wszystkie czynności roku przeszłego; i o czynnościach w roku przyszyłym uwiadomi Stosownie do prawideł dla Jeneralnego Posiedzenia przepisanych.

§ 28.

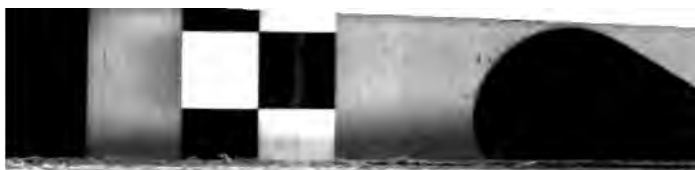
Ani *Jeneralne Posiedzenie*, ani *Bankowa Dyrekcyja*, nie będzie mogła odmienić raz ustanowionych zasad, czyli pryncypiów w główney materji: tak, żeky kredyt *Biletów bankowych* przez tę odmianę mógł byż nadwerezony.

§ 29.

Bankowa Dyrekcyja będzie miała swego *Jeneralnego Prokuratora*, i osobne *Jeneralne Proku-*

---

nieochybiła, i nie wpadła w zagmatanie. W takiej wielkiej Magistraturze, naybardziej tego strzedz się potrzeba, gdyżby iey nie ochybną szkodę zamieszanie przynieść mogło. Każdy członek musi swey przepisaney nieodstępować reguły, i w żadne uboczne niewdawać się interessa; gdyż ztąd nieład wszczynaby się musiał, a w takowych przypadkach; wielkiej rostopności i doświadczenia, potrzeba, do przyprowadzenia rzeczy do porządku.

ratorium. Pod dozorem jego codziennym będą wszystkie Kassy Obojga wydziałów terażniejszych, lub potym jeszcze ustanowić się mogących. Pod dozorem Jeneralnego Prokuratora będą Archiwa bankowe i Kancellarya. Pod dozorem jego, będą drugie Księgi obydwóch Wydziałów. W Jeneralnym Prokuratorium będzie jeszcze dwóch Konsyliarzy wspólnie z nim pracowało. Nadto Jeneralny Rachmistrz, i Jeneralny Kontrolleur. Jeneralny Prokurator będzie na sessyi przedstawiał wszystkie interessa. On będzie pierwszą osobą po Prezydencie Banku Skombinowanego. On na sessyi będzie miał pierwszy głos przed Konsyliarzami. Do niego wszyscy z swemi interessami udawać się mają. On interessa Dyrekcyi swojej przedstawiać będzie powinien. Wszelakoż Jeneralny Prokurator o wszystkim wiedząc, o wszystkim donosząc nic sam stanowiąc nie będzie bez *Conclusum Dyrekcyi Bankowej*.

§ 30.

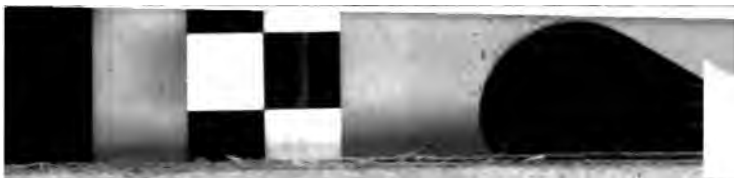
Bankowa Dyrekcyja odprawiać będzie co dzień Sessyą, na której wszystkie podane interessa konkludowane zostaną, na tę lub ową stronę; i jednę sessyą raz w tygodniu, na której wszystkie czynności całego tygodnia powtórzonemi będą. Wszystkie główne Księgi, raz w tygodniu zrewidowanemi zostaną, i Balance wszystkich interessów przez Rachmistrza Jeneralnego co tydzień wyrachowane będzie.

wych ulokowaną; i przez *Dyrekcya Bankowa* jako kursująca, ogłoszoną nie zostanie.

Bankowej, żeby żadne zamieszanie i zagmatanie ztąd nastąpić nie mogło. Może także *Dyrekcya Bankowa* przez *Lotteryą Klassyczną Warszawską*, (która w krótkce urządzona być ma) puszczać *Bilety* swoje w Kurs, dając *Dyrekcji Lotteryi*, *Bilety Bankowe*, na wypłacenie niemi połowy znaczniejszych summ wygranych; a brać za *Bilety* od *Dyrekcji* pieniądze, jak robią w *Lotteryi Drezdeńskiej*.

PLAN DZIESIECIOLETNI.

Dla *Wydziału Pierwszego* podług § 26. zrobiony, i stosownie do *Pryncypiów Bankowych* wyrachowany.

Nie można inaczej wiedzieć wprzód, aż będzie ustanowiona summa wszystkich przyiętych, i płacić się mających długów, podług § 4. wyrzodkowanych. Nie można też ustanowić pewnego, i na fundamencie wyrachowanego *Planu Dziesięcioletniego*, dla utorowania i sprostowania interessów tego *Wydziału*. Wnoszę sobie jednak z wielu miar, że summa ta nie wypadnie mnieyszą nad sześćdziesiąt milionów; ani większą nad Ośmdziesiąt milionów Zł: Polskich.

1. Biore summę do mego *Rachunku* 60,000,000 Złotych Polskich, a ta niech będzie summą podług § 4. wynalezioną. a z tą następujące do zasad bankowych stosowne wypadną podziały, i konsekwencye.
2. Summa takowa cała podług § 6. na *Dziesięć Części* równych podzielona być ma, każda takowa część wynosić będzie (podług tego założenia) 6,000,000. a ta *Akcya Długu* nazywać się będzie.

3. *Bankowa Dyrekcyja* wzięwszy te summy z dochodów krajowych, dzieli na wypadające cząstki, splanca summy do spłacenia przyięte, odbiera hipoteki ich, wraz z Cessyami, do swego depozytu, i awizuje właścicielów dóbr, na których te summy są zabezpieczone; aby podług zasap bankowych § część tych zapłaconych kapitałów, do kassy bankowej na fundusz wymiany biletów zapłaci, (obacz Notę Nro: 7.) *ta jedna trzecia część Akcyi długu wynosi 2,000,000.*
4. Procent od dwóch trzecich części Akcyi długu zapłaconego; iuż nie zagranicę, ale Banku płaconym zostanie. Wchodzić będzie do funduszu wymiany biletów; i w progressyi arytmetycznej pomnażać będzie fundusz wymiany, albo raczej amortyzacyi biletów. Ten będzie wynosił w roku *pierwszym* 200,000.
5. Bankowa Dyrekcyja może ieszcze podług § 16. podnieść od wszystkich summ do zapłacenia przyiętych *iedną trzydziestą część* każdego Kapitału; zaty m w *Roku Pierwszym* także podnieść onę może, ta (podług założenia) wynosić będzie Złotych Polskich 2,000,000 (15)

---

(15) Bankowa Dyrekcyja dla doświadczenia, ile iey potrzebaby było, do wymiany wszystkich Biletów w kurs puszczonech, gotowych pieniędzy; podniosłszy od wszystkich

6. Bankowa Dyrekcyja w ciągu lat dziesięciu podług § 9. ma zrobić *Biletów Bankowych* trzy rzuwanych części summy do zapłacenia przez Bank p. z. y. w § 4. wyrażoney. Założyłem sumnę płacić się mającą 60 millionów, gdyby założenie moje było już prawdziwe, $\frac{1}{3}$ części summy, tey w Biletach wszystkich byłoby 45,000,000.
7. Cała summa Biletów wszystkich podług § 10 ma być podzielona na trzydzieści części równych, z których każda *Akcya Biletowa* nazywać się ma. Stosownie do założenia mego, *Akcya Biletowa* wynosić będzie Sumnę 1,500,000

---

summ $\frac{1}{30}$ część każdego kapitału, może probować i doświadczać, czyliby te nie były wystarczające do wymiany, nie wielkiej liczby w pierwszym roku puszczoney w kurs biletów. A zaś podniesienie $\frac{1}{3}$ części (ile w krytycznym teraz czasie) zawiesić tak długo, pókiy tego nie wyniknęła konieczna potrzeba. Ta proba przyprowadzi *Bank* do najpewniejszego doświadczenia. U mnie przekonany jestem, że kiedy, za granicą *Kantory wymiany biletów* będą urządzone, Summa $\frac{1}{30}$ części Kapitałów, będąc $\frac{1}{3}$ częścią zawsze w kursie zostających biletów, będzie dostateczna do ich wymiany. A to ogólne dobro krajowe, w rozliczny sposób pomnoży, ufatwi czynności bankowe i jednę klasę co do kursu biletów zrobi. Do zgłębienia tey pewności, *Dyrekcyja* wszystkiemi siłami dążyć powinna.

Wziąwszy z założenia (ex supposito) Summę 60 milionów długu do splacenia przyjętego, a stosownie do tego założenia, objaśniewszy główne zasady bankowe, pokazawszy pod Nrem: 2. co jest, i iaka bydź może *Akcya Długu*. Objaśniewszy pod Nrem 3. *Jedną trzecią część tejże Akcya*. Wyrachowawszy wiele po odtrąceniu $\frac{1}{3}$ części *Akcya* zapłaconey, procent co rok w progressyi arytmetyczney do Banku przynosić może. Dowiodłszy pod Nrem 5. co jest *Jedna Trzydziesta część* Kapitałów i wieleby wynosić mogła podług tego założenia. Pokazawszy ilość ogólną czyli masę wszystkich biletów w kurs puścić się mających pod Nrem 6. i oznajmiewszy wieleby *Akcya* jedna biletowa wynosić mogła; do ułożenia planu dziesięcioletniego podług § 16. przystępuję. Fundusze zatym do wymiany biletów każdoroczne są pod Numerami 3. 4. 5. żebym przeto (nie niezważając na czas) iak principia, czyli Zasady Bankowe mieć chcą, mój rachunek zrobił, będę w planie rachowanym co rok $\frac{1}{3}$ część *Akcya Długu* podnosił: czego bym do prawdy rzeczy biorąc nie zrobił, ani mógł; a zaś $\frac{1}{10}$ część pięć razy w przeciągu lat 10. podniosę. *Dyrekcya Bankowa* gdyby iuz do prawdy mój plan wykonywać miała, może tę $\frac{1}{10}$ część pięć razy w dziesięciu lat do zapłacenia przypadającą, przez lat dwa pierwszych, dwa razy podnieść, gdyby tego potrzeba było: a zaś płacenie $\frac{1}{3}$ części Kapitałów, do późniejszych czasów, póki by kray do siebie nie przyszedł.

zostawić (obacz Notę Nr 7.) w której toż samo zamieniłem. Zgoła w Systemacie na tyle części podzielonym, można go użyć, iakby tylko okoliczności wyciągały.

R O K pierwszy.

Stosownie do ułożonych zasad Bankowych, wnieść mogą w *pierwszym Roku* na fundusz wymiany biletów w Kurs puścić się mających następujące Summy.

1. Jedna trzecia część Akcyi Długu pod Nrem 3. wyrachowana, wynosząca zawsze Summę Zł: Poltkich - 2,000,000.
1. *Bankowa*. Dyrekcyja może podnieść jeszcze $\frac{1}{3}$ część Kapitałów wszystkich, ta wyrachowana pod Nrem 5. wynosi Summę Zł: Polskich - - - 2,000,000.
5. Przy końcu roku od spłaconey Akcyi Długu procent wchodzić będzie do funduszu wymiany biletów. Ten procent po odciagnieniu $\frac{1}{3}$ części zapłaconego na fundusz wymiany Kapitału, płacony będzie od reszty, to jest od $\frac{2}{3}$ Akcyi Długu do Kassy Bankowej, który pod

Nrém 4. wyrachowany, wynosi - - 200,000
 Będzie Summa gotowizny do wymiany Bi-
 letów tego Roku wynosić: - - 4,200,000

Dana będzie Skarbowi w biletach summa r
 wna summie wziętej ze skarbu, czyli iedne
Akcji Długu, a że ta wynosić będzie podlu
 założenia i obrachunku Nro: 2. sześć milionów
 zatym Skarb-weźmie w biletach też summi
 to iest: *Akcye Biletowe: Pierwszą, Drugą, Trz-*
cią i Czwartą, wynoszące Summę w biletach
 Złotych Polskich - - - 6,000,00

Bankowa Dyrekcya mając gotowizny do w
 miany biletów Zł: Pol: 4,200,000. czyli to
 podniesienia od summi spłaconych $\frac{1}{2}$ części, cz
 li też z podniesienia od wszystkich summi *dwu*
Trzydziestych części, które zawsze też sa
 summę wynosić będą, a niechcąc robić żadn
 go doświadczenia, któreby bezpiecznie
 go roku zrobić można: ogłosi że *Akcye biletu*
dwie, to iest *Pierwsza* i *Druga* gotowemii pien
 dźmi wymieniane będą. Położmy, że aż
 iednego wszystkie tych dwóch *Akcji* bilet
 wymienioneby zostały: zatym wyszłaby su
 ma na wymianę biletów — 3,000,000. zos
 łoby gotowizny ieszcze 1,200,000, które
 odtrąceniu kosztów *Dyrekcji Bankowej* utr
 mywania personale, reszta zostałaby na dr
 rok do funduszu wymiany *Biletów Bankowej*

Stan Ogólny,

w Pieniądzech.

w Biletach.

Było gotowych pienię- dzy - - 4,200,000.	Puszczono biletów za - 6,000,000
Wyszło na wymianę Biletów - 3,000,000.	Wymieniono 3,000,000.
Zostało gotowizny Summa - - 1,200,000.	Zostało biletów w Kursie 3,000,000.
(16)	

R O K drugi

W Roku drugim takie same wzięwszy fundusze jak w pierwszym, będzie następujący fundusz wymiany biletów.

1. $\frac{1}{2}$ Część *Akcji Długu* tegorocznej wynosząca Summie - - - 2,000,000.
2. Procent przy końcu roku od dwóch

---

(16) Jeżeliby *Dyrekcya Bankowa* chwyciła się tego środka, żeby od wszystkich Summ do spłacenia przyjętych $\frac{1}{2}$ część podnosiła podług § 16. od całej *Akcji Długu*, procent wpływałby do funduszu wymiany biletów, zatem w pierwszym roku nie 200,000 ale 300,000 wchodziłoby do Banku. Ciężar na wszystkich rozłożony, byłby lżejszy, i procent tylko od zapłaconey $\frac{1}{2}$ części, tyle razy ile razyby ją zapłacili: traciliby właściciele summ przyjętych. Co by jednak zawsze na zysk im wychodziło: gdyż ta. na fundusz z wymiany biletów obracałaby się.

Akcyi Długu zapłaconego ; po odciagnieniu $\frac{1}{3}$ części od każdej akcyi, iako już zapłaconey , wynosić będzie tego roku, od przeszłoroczney i tegoroczney *Akcyi Długu* spłaconego, Summę - - 400,000.

g. Pozostała reszta z Roku pierwszego , którą biorę za całą i bez odtrącenia, wynosi - - - - - 1,200,000.

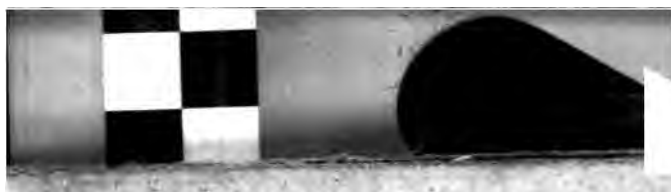
Będzie summa gotowizny do wymiany biletów - - - - - 3,600,000.

Dana będzie skarbowi iak zawsze, summa w biletach równa summie wziętey w gotowiznie, czyli *Akcyi Długu*. Tego Roku daie się Skarbowi znowu, cztery Akcyje , to jest wymienione w roku przeszłym, *Pierwszą i Drugą Akcyą*, i nowe, *Piątą i Szóstą*, wynoszące 6,000,000.

Bankowa Dyrekcyja mając tylko duszu do wymiany - 3,600,000 Zł:

a niemając ieszcze gruntownego doświadczenia wymiany wszystkich bez braku biletów ; Akcyje w roku przeszłym wymieniane, tego roku znowu w kurs puszczone , za wymieniane bydź mające , ogłasza : to jest *Pierwszą i Drugą Akcyą*, zatym wymieniono będzie biletów za 3,000,000, a drugie 3,000,000 pozostaną w kursie.

Stan Ogólny taki.

<i>w Pieniądzach.</i>	<i>w Biletach.</i>
Do tego roku pie- niędzy - 3,600,000.	Zostało z przeszłego Roku Biletów w
wymieniono Biletów	Kursie za 3,000,000.
za - - 3,000,000.	
ostało gotowizny	Z tego zosta-
Summa - - 600,000.	ie za 3,000,000.
(17) Będzie Biletów w Kursie za 6,000,000 Zł:	

(17) Pewny jestem aż nadto, że w drugim roku bankowym, zwoła postępując w doświadczeniu, niewiele papierów w kurs puszczając przez *Wydział drugi: Dyrekcya Bankowa* do tego stopnia zysić będzie mogła, że wszystkie bilety swoje płatne ogłosi, zwłaszcza na wszelki wypadek, mając tyle funduszy wymiany. Ktokolwiek się tylko z uwagą nad papierami zastanowi, a ma co najmniej doświadczenia w zamianach handlowych ich biegu: łatwo się o tym przekona, że to być może. Weźmy np: mający posyłać z Warszawy pieniądze do Gdańska, złożą pieniądze w Warszawie, a poślą tam *Bilety bankowe*, kiedy tam wni będą, że Kantor wymiany w Gdańsku, na wszelki wypadek tam ich realizować będzie. I zaiemnie, odbierający pieniądze w Gdańsku, z produkta kraju naszego, a mający brać pieniądze, złożą pieniądze w Gdańsku, a bilety wezmą tam, kiedy pewnie przekonani są: iż wszędzie

R O K Trzeci

W roku trzecim ponieważ pozostała summa jest mała, z roku drugiego, *Bankowa Dyrekcyja* musi podnieść $\frac{1}{3}$ część kapitałów. Będzie zatem fundusz wymiany biletów następujący.

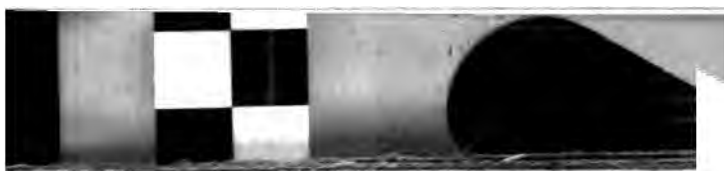
1. $\frac{1}{3}$ część *Akcyi Długu* tegoroczna wynosząca - - - - - 2,000,000.
2. $\frac{1}{3}$ Część wszystkich Kapitałów wynosząca - - - - - 1,000,000.
3. Procent przy końcu roku, do *Trzech Akcyi Długu*, po odciagnieniu od każdej, $\frac{1}{3}$ części już zapłaconey - 600,000.
4. Pozostała reszta z roku przeszłego 600,000.
Będzie fundusz wymiany tegoroczny wynosił summę - - - - - 5,200,000.

Dana będzie Skarbowi Summa równa iedney *Akcyi Długu*, wynosząca zawsze 6,000,000, to jest: *Pierwsza Akcyja*, *Druga*, *Siodma i Osmia*. A że Bank ma funduszu tego roku wymienienia trzech *Akcyi*, zatem oznaczy i ogłosi wymieniane bydź mające akcyje, *Pierwszą*, *Drugą*, i *Trzecią* w roku pierwszym w Kurs puszczoną. Wymieniono zostanie biletów za 4,500,000. będzie zatem (18)

---

za nie tu w kraju pieniądze dostać będą mogli. Toż samo o wszystkich handlowych Miastach za granicą rozumieć się ma, jako Wrocławiu, Lipsku, Szczecinie i t. d.

(18) Jeżeliby podług tego prawidła konieczne

Stan Ogólny taki.

<i>w Pieniądżach.</i>	<i>w Biletach.</i>
Było w tym roku pieniędzy - - 5,200,00.	Zostało biletów w kursie 6,000,000.
Wymieniono biletów - - 4,500,000.	Z tego Roku zostanie 1,500,000.
Została gotowizny Summa - - 700,000.	Będzie Biletów w Kursie 7,500,000.

R O K czwarty.

Tego Roku mogą być wymiany następujące fundusze, iako to:

1. $\frac{1}{3}$ części *Akcji Długu* zwyczajna wynosząca - - - - - 2,000,000.
  2. Procentu przy końcu roku, od *cztнадцати Akcji Długu* po odciagnieniu od każdej już $\frac{1}{3}$ zapłaconey - - - - - 800,000.
  3. Pozostała reszta z roku trzeciego wynosząca - - - - - 700,000.
- Będzie fundusz wymiany biletów tego roku - - - - - 3,500,000.

postępować trzeba było, żeby zawsze ogłaszać, które Akcye będą *płatne*, a które nie, czego w żaden sposób ani podobnym być sędzę, tedyby trzeba uważać na to, żeby Akcye każdego roku w kurs puszczone, też w tym samym roku *płatne* były, dla dogodzenia tym, którzy je z skarbu brać mają.

Dane będą iak zawsze skarbowi w biletach *cztery Akcye* to iest: *Druga, Trzecia, Dziewiąta i Dziaiąta*, a że ma Bank funduszu 3,500,000: zatym wynieść może tylko dwie *Akcye*, czyli wymieni biletów za 3,000,000. a wymienione zostaną *Akcye Trzecia, i Dziewiąta*.

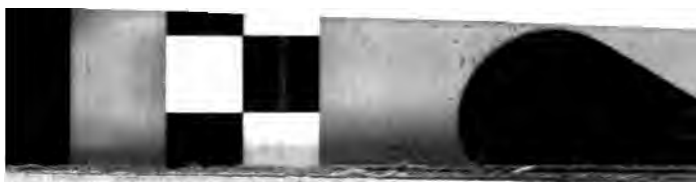
Stan Ogólny będzie taki:

<i>w Pieniądzach</i>	<i>w Biletach.</i>
Było wszystkich pieniędzy - 3,500,000.	Zostało z Roku
Wymieniono Papierów - 3,000,000.	przeszłego 7,500,000
Zostało w Banku	Tego roku zостаie - 3,000,000.
Summa - - 500,000.	Będzie w kursie
	Biletów 10,500,000.

R O K Piąty.

W tym Roku mogą być następujące fundusze.

1. $\frac{1}{2}$ Część *Akcji Długu* tegoroczna, wynosząca - - - - - 2,000,000.
  5. Procent od piąciu *Akcji Długu* po odciążeniu $\frac{1}{2}$ części, już do banku zapłaconego Kapitału - - - - - 1,000,000.
  4. Pozostała reszta z roku czwartego wynosząca - - - - - 500,000.
- Będzie fundusz wymiany biletów tego roku - - - - - 5,500,000.
- Dana będzie bankowi summa w biletach zwy-

czynna, wynosząca 6,000,000. w Akcyach *Jednastej*, *Dwunastej*, *Trzynastej*, *Czternastej*. A że trzy akcyje tego roku wymienione byż mogą, wymienione zostaną, *Czwarta*, *Druga*, *Jedynasta*, a tym sposobem wymieniono będzie biletów za 4,500,000. i będzie:

Stan Ogólny taki.

<i>w Pieniędzach.</i>	<i>w Biletach.</i>
Było w tym roku pomiędzy . . . 5,500,000.	Było w kursie Biletów 10,500,000.
Wymieniono biletów za - 4,500,000.	Tego roku przybyło - 1,500,000.
Zostaje na następujący rok Summa 1,000,000.	Będzie wszystkich w Kursie 12,000,000.

R O K Szósty.

1. $\frac{1}{3}$ Część Akcyi Długu wynosząca, 2,000,000(19)

(19) Kiedy pewnie już wyrachowano będzie, jakiej summy potrzeba do wymiany wszystkich w kursie będących biletów. Obywatele interesowani w tym Instytucie, nie będą płacić tej oznaczonej $\frac{1}{3}$ części każdego respective kapitału. Wszyscy tylko opłacać będą razem, bez wszelkiego wyjątku i podziału $\frac{1}{3}$. część każdy z swego kapitału, tyle razy, ile rosnąca masa biletów w kursie, wyciągać tego będzie. A to dopiero w ten czas będzie naysprawiedliwyszim dla interesowanych dobrodziejstwem, i łatwością w interesach bankowych.

- a. Procent od sześćciu *Akcyi Długę* po odciagnieniu zawsze zapłaconey 1/3 części Kapitału - - - - - 1,200,000.
- g. Pozostała summa z roku przeszłego 1,000,000.
- Będzie fundusz wymiany biletów w tym roku - - - - - 4,200,000.

Bank daie zwyczajne 6,000,000. w biletach swoich, a mianowicie w *Akcyach Czwartej, Piętnastej, Szesnastej, Siedmnastej*. A że ma funduszu 4,200,000. wymienią dwie *Akcyę*, to jest *Czwartą i Piętnastą*, wyidzie z kursu papierów 3,000,000.

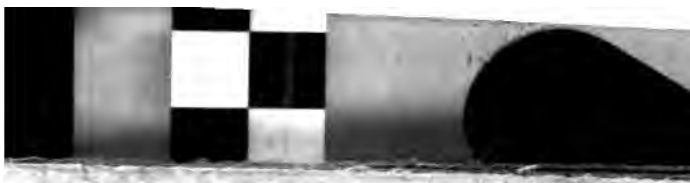
Stan Ogólny

<i>w Pieniądzech.</i>	<i>w Biletach.</i>
Było w tym roku pieniędzy - 4,200,000.	Było w kursie biletów 12,000,000.
Wyszło na wymianę Biletów - - 3,000,000.	Tego roku przybyło - 3,000,000.
Zostało na następnym roku - - 1,200,000.	Będzie w kursie biletów 15,000,000.

R O K Siódmy.

Będzie miał następujące fundusze wymiany jako to:

1. 1/3 Część *Akcyi Długę* zwyczajna, 2,000,000.
2. 1/3. Część wszystkich summ, po czwartym raz w ciągu lat bankowych wzięta, 2,000,000
3. Procent od siedmiu *Akcyi Długę*, po od-

ciągnięciu zwyczajnym $\frac{1}{2}$ części zapłaconey	- - - - -	1,400,000. (20)
Pozostała reszta z roku przeszłego wynosi	- - - - -	1,200,000.
Będzie fundusz wymiany biletów w tym roku	- - - - -	6,600,000.

Bank daje do puszczenia w kurs biletów, sumę zwyczajną Skarbowi 6,000,000 w Akcyach biletowych *Dziewiątej, Jedenastej, Osmnastej i Dziewiętnastej*. A że ma tego roku Bank funduszu wymiany 6,000,000, wymienia cztery Akcye biletowe, to jest: *Dziewiątą, Jedenaśc, Piątą i Szostą*; a tym sposobem wyidzie papierów z kursu za 6,000,000. Zatem w tym roku nic papierów do kursu nie przybędzie, i zostaną ich tyle, ile w roku przeszłym.

---

(20) Niech się nad tym uważny Czytelnik zastanowi, iż procenta które za granicę wynoszone bydy mają, zostają w kraju, i w progresyji arytmetyczney, w miarę wypłaconego długu, wzrastają i fundusz amortyzacyi czyli wykupna biletów pomnażają. Pewnie nigdy sobie tego nieobiecycwali właściciele tych dobr, żeby płacąc procent, mogli częstki opłacać kapitałów, a wszelakoż teraz jest do tego wszelkie podobieństwo, że przez urządzenie podobnego Instytutu, majątek ich pomnożony zostanie, kiedy tylko usilnie wszyscy złączeni, razem o to starać będą.

Stan Ogólny

<i>w Pieniądżach.</i>	<i>w Biletach.</i>
Było pieniędzy w tym roku - - 6,600,000	Było biletów w kursie 15,000,000.
Wyszło na wymianę biletów - 6,000,000.	Tego roku nie przybyło nic.
Zostało w kassach banku - - 600,000.	Zostało biletów w kursie 15,000,000.

R O K Osmy.

Fundusze wymiany są następujące:

1. $\frac{1}{2}$ Część *Akcji Długu*, wynosząca 2,000,000.
  2. Procent od ośmiu *Akcji Długu* zapłaconych odciągawszy tę $\frac{1}{2}$ część każdej, która się płaci zawsze do banku, wynosić będzie teraz . . . . . 1,600,000.
  3. Pozostała reszta z roku przeszłego wynosi . . . . . 600,000.
- Będzie funduszu wymiany tegoroczne-
go . . . . . 4,200,000.

Bank daje w czterech *Akcyach*, *Dziewiątej Dwudziestej*, *Dwudziestej pierwszej*, *Dwudziestej drugiej*, sumę należną skarbowi, a że ma funduszu wymiany 4,200,000. wymienia tylko dwie *Akcy*e, *Siodmą*, *Osma*, wymieni biletów w tym roku za sumę 3,000,000 będzie więc.

Stan Ogólny taki.

<i>w Pieniędzach.</i>	<i>w Bilstach.</i>
Było pieniędzy w tym roku - - 4,200,000.	Było biletów w kursie 15,000,000.
Wyszło na wymianę biletów - 3,000,000.	Tego roku przybyło - 3,000,000.
Zostało w kasie bankowej - 1,200,000.	Zostanie w kursie - 18,000,000.

R O K Dziewiąty.

Ten rok ma następujące naprzykład fundusze.

1. $\frac{1}{3}$ Część spłaconey *Akcyi Długu* 2,000,000.
2. $\frac{1}{3}$. Część tego roku, od wszystkich po piątą raz, może być podniesiona, ta wynosi - - - - - 2,000,000.
3. Procent już tego roku wchodzi do banku, od dziewięciu *Akcyi Długu* mniej każdą $\frac{1}{3}$ częścią zapłaconą, wynosi 1,800,000.
4. Pozostała reszta z roku przeszłego wynosi - - - - - 1,200,000.

Będzie w tym roku fundusz wymiany 7,000,000.

Daie bank skarbowi summe w czterech *Akcyach*, to iest: *Dziewiąty*, *Dwudziestey trzeciey*, *Dwudziestey czwartey*, i *Dwudziestey piątey Akcyi*, a mając funduszu do wymiany czterech *akcyi*, wymienia *Dziewiątą*, *Dziesiątą*, *Dwudziestą*, *Trzynastą*, to iest: za summe 6,000,000. będzie zatytm.

Stan Ogólny taki.

<i>w Pieniądzach.</i>	<i>w Biletach.</i>
Była w gotowiznie - summa - 7,000,000.	Było biletów w kursie w roku przeszym
Wymieniono biletów za - - - 6,000,000.	18,000,000.
Zostało w kasie ban- kowej - 1,000,000.	Tego roku nic nie przybyło.
	Zostało biletów w kursie 18,000,000.

R O K Dziesiąty.

Ten rok ma następujące fundusze iako to:

1. $\frac{1}{3}$ Część spłaconey *Akcyi Długu*, wy-
nosząca - - - - - 2,000,000.
2. Procent fuż przy końcu roku od całej
summy zapłaconey, do funduszu wy-
miany biletów wpływający, wynosi po
odtrąceniu zapłaconych części trze-
cich - - - - - 2,000,000.
3. Pozostała reszta z roku przeszłego
wynosi - - - - - 1,000 000.

Będzie tegoroczny fundusz wymiany bi-
letów - - - - - 5,000,000.

Bank daie skarbowi w akcyach biletowych

Summę - - - - - 6,000,000.

to jest: akcyą biletową *Dwunastą*, *Trzynastą*,
Dwudziestą szóstą, i *Dwudziestą siódmą*. Wy-
mienia w tym roku akcyi trzy, to jest: akcyę

Trzynastą, Czternastą i Szesnastą. A zatem, tylko ubywa z kursu tegorocznych biletów za 4,500,000, będzie więc następujący.

Stan Ogólny w Roku tym taki.

<i>w Pieniądzach.</i>	<i>w Biletach.</i>
Było pieniędzy w tym roku - - 5,000,000.	Zostało z przeszłego roku biletów w kursie za - 18,000,000.
Wyszło na wymianę biletów summa 4,500,000.	Tegorocznych przybyło za sumę Zł: Pol: 1,500,000.
Zostało na fundusz wymiany - 500,000.	Zostanie biletów w kursie za Zł: Pol: 19,500,000.

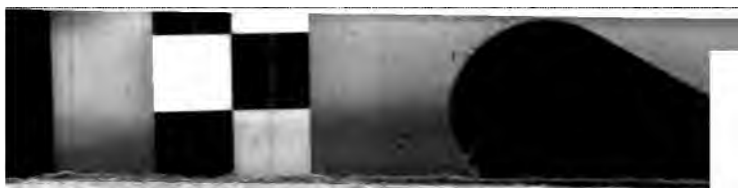
U W A G A

N A D

DZIESIĘCIOLETNIM PLANEM.

Z Rachunku tym sposobem zrobionego, gdyby wszystkie okoliczności były równe, zostałyby wszystkich biletów w kursie za 19,500,000 Zł: Pol: Niemasz takiego rachmistrza, żeby ten Plan aż do iedności zupełnie tak wyrachował, żeby w nim nic odmienić się nie mogło. Czas, okoliczności nieprzewidziane, podnoszenie mnieysze lub większe summ, na fundusz wymienienia biletów bankowych, kredyt który znajda, i który im zrobiony będzie w publiczności, i innych wiele, mnieyszą lub większą liczbę biletów po dziesięciu latach zostawia w kursie. Plan ten w krótkim czasie odmiennym wcale zostanie, i chociaż nie będzie podług niego postępowano, służyć on wszelako będzie, tak iak igła magnesowa służy żeglującym po nie pewnym morzu. Widzieć *Bankowa Dyrekcya* będzie, iak daleko od swego zamiaru oddala się. Może prostować i kierować rzeczy tak, iakby w ten, lub ów sposób, do zamierzonego celu trafiały, lub nie wiele się od niego oddalały: do czego wszystkiemi usiłowaniami i sposobami dążyć powinna, i dokazać tego może. Ale położmy, gdyby tak nieodmiennie postępowano,

jak wyrachowałem, gdyby żaden sposób niebył już inny wymieniania i zmniejszania biletów, liczba 19,500,000. Zł: Pol: w tych biletach, w żadnym względzie niebyłaby wielką, a korzyści dla właścicieli dóbr i dla całego kraju ztąd wynikające, byłyby naysymyślniejsze.

Dla Właścicieli dóbr, na których summy takowe znadują się, następujące wynikną korzyści.

Pierwszy. Ze właściciele tych dóbr, na których pomienione summy znajdują się jak z wyrachowanego Planu pokazują się, tylko połowę Kapitałów winnych w ciągu lat dziesięciu zapłaciwszy, drugiej połowy płacić im nie trzeba będzie, a to w następujący sposób. Po skończonych latach dziesięciu, już więcej papierów z tego wydziału w kurs puszczonej nie będzie. Bankowa Dyrekcya skoncentrowane u siebie bilety, gdyby się ich mnóstwo zebrało takie, żeby ich wymienić nie mogła, (co zawsze jest niepodobieństwo) dawać będzie do puszczenia skarbowi Kraiowemu w kurs, a wzięwszy gotowe pieniądze wszystkie wymienić będzie, a tak na zawsze postępując, gdyby ten przypadek okazał się, zawsze na niego znajdzie toż samo lekarstwo: A kiedy tak będzie, już na zawsze ginie potrzeba składowania jakowejś cząstki do wymiany biletów. Papierów czyli biletów zostaje w kursie tylko 19,500,000: procent płacony co rok od połowy Kapitałów wszystkich, może być używany na fundusz wymiany i amortyzacji tych bi-

letów. (do czego printypia czyli zasady amortyzacyine zrobić można) Procent ten będzie wynosił 1,500,000 podług mego założenia. A zatym *Bankowa Dyrekcya* mając konnexe z skarbem, i biorąc i dając mu bilety swoje, ma fundusz wymiany, a fundusz wyniszczenia co rok przynosić będzie, po odciagnieniu kosztów administracyi, 1,500,000, zatym, gdyby już nie postanowić nie można do wygubienia biletów bankowych, sam procent roczny od reszty Kapitałów doskonaleby ich wyniszczył, kiedy każdego roku wymienione za 1,500,000. bilety bankowe, byłyby spalonymi. Ztąd isnie się pokazuje, że płacenia reszty Kapitałów nie-masz potrzeby. A iezgłiby iezszcze. Lotterya Bankowa wprowadzoną była (jak Nro: 14.) wzmiankowałem, w ciągu Lat Dziesięciu gdyby tego wyciągała potrzeba, wygubionemi bydzby mogły. Ale slyszalem od iednego wiele doświadczenia mającego człowieka, który twierdził, że kto dziesięć lat w jakim nałogu zostawał, już go nigdy nie porzuci, toż samo z naszymi biletami stać się może, że się bez nich obyć nie będziemy mogli.

Drugi pożytek z ułożonego systematu, że już właściciele tych dóbr, wiedzieć będą, co mają płacić, i kiedy. Ze ich Kapitały nigdy awizowanemi nie będą. Ze tylko 1/3 Część w ciągu lat dziesięciu, lub 1/3, gdyby przez lat dziesięć po 1/3. części płacili, zapłacą. Wielkie dobrodzieystwo wyświadczy Rząd, z obywatelami swoimi, połączony tym sposobem. Może

każdy swoje i swojej familij, wyrachować doskonale interessa. Znam mnóstwo takowych obywateli, których odgłos założenia takowego instytutu, z okropnego obudzi letargu, w którym pogrążeni zostają.

Trzeci pożytek, iuz i całego kraiu interessować będzie, i wszystkich właścicieli ziemi. Oto produkta ziemskie zaręczoną i zabezpieczoną będą miały wysoką cenę, a zatyam i wartość ziemi posunie się do najwyższego stopnia szacunku. Przemysł i kultura kraiu, przychodzić będzie do znaczney doskonałości, a w tenczas nikt nie będzie żałował kosztów, na melioracyą dóbr; kiedy mu włożony kapitał stokrotny pożytek przynosić będzie.

Czwarty pożytek będzie i ten dla wielu nie znany, że nie będą mieli potrzeby wdawać się z Agentami, żydowskiemi bankierami, i kapitalistami, tak w kraiu iako i za granicą: a ci iuz więcey nie będą mogli pustoszyć i niszczyć dziedziu wraz z dziedzicami i familiami. *Dyrekcya Bankowa* zupełnie ich w tym wyręczy. *Podług Systematu drugiego Wydziału* na zawsze oni zostaną oddaleni od dóbr i szkodliwego wpływu do nich, przymuszeni zostaną tym sposobem szukać dla siebie korzyści, w handlu i w fabrykach, znaczną dla kraiu korzyścią; kiedy każdy właściciel ziemi, z procentu 4 od sta pieniędzy dostać będzie mógł. I owszem nieznający się ani na handlu, ani na fabrykach, wniosą swe Kapitały do *Banku skombinowanego*, iak skoro bank będzie płacił 5 procentu, a będzie pożyczal za 4 (obacz wstęp do rzeczy.)

Korzyści dla całego Kraju wynikające będą następujące.

Najprzód: Właściciele dóbr z takowemi sumami, opłacaiąc procenta do banku, a bank obracając procenta do wymiany swoich biletów; te procenta zostawać się będą w kraju, (jak wyżej powiedziałem) i w progressyi arytmetyczney pomnażać będą fundusz wymiany.

Powtórze: *Bilety bankowe*, zastępując doskonale miejsce wychodzących pieniędzy do Kass pruskich, lub innych Instytutów za granicę, dla całego Kraju też same korzyści przynosić będą, co w każdym Kraju robią pieniądze cyrkulujące, do różnych przemysłów, melioracyi Kraiowej kultury będą instrumentem.

Potrzącio: Przy takowey Magistraturze, ruch i życie całemu ciału politycznemu dającey, można będzie później rozliczne zakładać instytuta, powodzenie i szczęście wszystkich mieszkańców, każdego stanu zapewniające, które w innych dobrze uorganizowanych znajdują się krajach, iako to: *Fundusz Restauracyiny Miast*, *Instytut Wdów*, których dożywocia, nieszczęśliwe częstokroć skutki na majątek dziecinny sprowadzają. *Fundusz dla Inwalidów żołnierskich*, i innych wiele. Otoż to jest materya, której nikt dobrze myślący dla kraju, obojętnie pominąć nie może.

WYDZIAŁ DRUGI.

Interessa tego Wydziału będą: Przyimowanie a: procent pieniędzy Pupillarnych, Depozytowych, i każdych innych partykularnych; i wzajemnie oddawanie i pożyczanie, tak pieniędzy, iako i biletów bankowych, na dobra ziemskie, miejskie, dziedziczne nieruchome, to podług następujących zasad czyli pryncypjów:

Zasady Bankowe do tego Wydziału.

§ 34.

Wydział Drugi z Wydziałem Pierwszym jedno będzie formował ciało, tenże sam Jeneralny Prokurator będzie zawiadywał tym wydziałem. Pod tego dozorem będą drugie księgi tego wydziału w ieneralnym Prokuratorjum. Osobne tylko osoby zatrudnić się będą tym wydziałem, pod prezydencyą Dyrekcji Bankowej.

§ 35.

Bankowa Dyrekcya pożyczzy wydziałowi drugiemu pewney liczby Akcyi biletowych, ile mu podług okoliczności udzielono byż może

od Wydziału Pierwszego: które osobno administrowane będą w Drugim Wydziale.

§ 36.

Bankowa Dyrekcyja, będzie pożyczala swych biletów i pieniędzy na dobra ziemskie dziedziczne, na ich części, na każdą własność nieruchomości, księgami hipotetycznymi dowiedzioną być mogącą, a to naydaley dwie trzecich części wartości dóbr przez kupno, lub $\frac{1}{2}$ Część taxy sądowej. W miastach naywięcey $\frac{1}{3}$ Część podług kupna; lub $\frac{1}{2}$ Część podług taxy sądowej na grunta mieyskie, niemniej i na domy, w towarzystwie ogniowym zaręczone, i od budowniczego sądownie otaxowane. (21)

§ 37.

Dyrekcyja Bankowa będzie płaciła od pożyczonych sobie pieniędzy pięć procentu, a będzie pożyczala swych biletów za cztery procentu. (22)

---

(21) Wiele miastom pomoże do ludności i osiadłości obcych rzemieślników, kiedy każdy już na kupiony dom, $\frac{1}{2}$ część zaciągnąć będzie mógł, a tą częścią handel lub rzemiosło rozpocząć, będzie w stanie.

(22) Jużem wstąpię samym do rzeczy bankowych obiasnić, jakim to sposobem być może. Niech tylko postrzegacz ciekawy uważa, że w

§ 38.

Dyrekcya Bankowa będzie pożyczala na wszystkie *Obligacye* czyli summy hipotetyczne, bezpieczeństwo w pierwszej połowie wartości dóbr mające, $\frac{3}{4}$ części summy hipotekowanej; chociażby więcej po niej summ hipotekowanych znajdowało się, za zezwoleniem właściciela gruntu, i zaręczeniem regularnego procentu.

§ 39.

Bankowa Dyrekcya, niebędzie rozpożyczała większej summy w biletach nad 2,000,000 zł: poł: na rok, które różnemi częściami drobnemi, i nie razem, ani iednemu, ale wielom różnemi czasami rozpożyczane bydź mają; a to z przychylny, aby z łatwością wymieniane bydź mogły.

Banku biletowym różne są zyski, których bank z samych pieniędzy złożony mieć nie może. A potym w tym początku rzeczy z wiela miar jest to koniecznie potrzebnym, nim *Bilety bankowe* pomiędzy nami Indygenat otrzymają. Kiedy *Bankowa Dyrekcya* obaczy, że tego już niemasz potrzeby, na lepszosc odmianę zrobić będzie mogła, i porównać procenta, a ieszcze dalej mniej dawać procentu, a więcej brać. Będzie to iey zamysłem, do którego przyiść swego czasu będzie mogła, i przyidzie.

§ 40.

Bankowa Dyrekcyja na pożyczkami do tego wydziału pieniądze, dawać będzie *Bankowe Obligacye*, od których pięć od sta płacić będzie.

§ 41.

Obligacye Bankowe dawane będą počzawszy od 25 Zł: Pol: aż do największey summy.

§ 42.

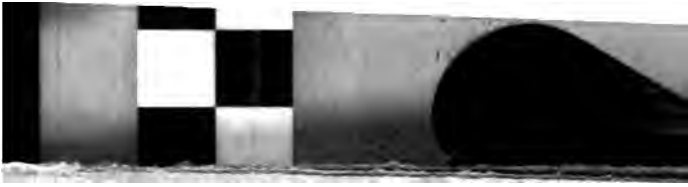
Obligacye na terminach wyznaczonych punktualnie płaconemi będą: w przypadku niezgłoszenia się właściciela na terminie, przez pisemno lub osobiście, i niepodania że uadal z procentu pieniądze zostawie: summa iako w *Depozycie* leżąca uważana zostanie; i żaden procent od niej płaconym już otdad nie będzie.

§ 43.

Obligacye nikomu innemu płacone nie będą, iak tylko temu, na którego osobę są wystawione, lub od teyże osoby sądową plenipotentcyą mającemu, za poprzedzającym złożeniem *Oryginalney obligacyi*.

§ 44.

Pieniądze do krótszego czasu przyjmowane nie będą, iak do iedney ćwierci roku, kiedy od

nich procent płacony być ma. W depozyt zaś przyjmowane będą bez procentu, kiedy termin na każdy dzień do zapłacenia będzie.

§ 45.

Bankowe obligacje mogą być także wydawane na półroczną poprzedzającą awizacją.

§ 46.

Jeżeli *Kantory Bankowe* urządzone zostaną; Kantory obligacyi na brane pieniądze dawać nie będą mocne, tylko *Recepisse*, po których przysłaniu (lub do dyspozycyja Dyrekcyi zastawieniu) *Obligacya* Dyrekcyja da, i te kantorowi, gdzie pieniądze złożone były odeszle.

§ 47.

W tym wydziale będą przyjmowane pieniądze w *Depozyt*, i na nie będą wydawane *Depozytalne Obligacje*. *Depozytalne Obligacje* będą dwoiakie, *Realne* i *Nierrealne*. *Realne* nazywać się będą te, które w kassie rachowane i ważone zostaną, od takowych jeden procent na rok Bankowi płacony będzie. *Nierrealne* te, które właściciel swoją pieczęcią, zapieczętowane przyniesie; Kassa tylko wagę zapisze; od takowych *depozytu* pół jednego procentu na rok płacone będzie.

§ 48.

Realne Obligacye, jako gotowe pieniądze uważane, i jako takie we wszystkich czynnościach bankowych brane będą.

§ 49.

Wszyscy pretenderenci pożyczki z Banku, do Jeneralnego Prokuratorium udać się mają, i z tamtąd dalszey informacyi oczekiwać będą.

§ 50.

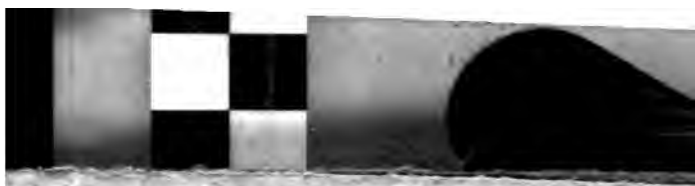
Wszystkie pożyczki mieyskie, za konsensem Magistratu miasta, i wiadomością iego czynione być mają. Na co Magistraty mieyskie żądane zaświadczenia wydać będą powinny.

§ 51.

Zadna częśćka ziemi, na którą, Bank swój kapitał włoży, nie może być oddzielona lub odcięta, bez poprzedzającego zezwolenia *Dyrekcji Bankowej*.

§ 52.

Bankowa Dyrekcya, kiedy tego potrzebe widzieć będzie; mocna będzie ułożyć *Loteryę Bankową*, z takię liczbę losów, iaka iey się zdawać będzie; na którey kapitały wygrane, nigdy placonemi nie zostaną, ale procent od summy wygranej przez 20. lat punktualnie

wypłaconym właścicielowi zostanie, a kapitał na fundusz amortyzacji biletów obróconym będzie.

§ 53.

Wszystkie Artykuły pierwszego Wydziału, do tego stosować się mogące z całą mocą zachowują się iako to: § 1. 3. 11. 13. 14. 17. 18. 21. 22. 23. 25. 27. 28. 29. 30. 31. 33.

BILETY BANKOWE.

§ 54.

Bilety Bankowe robione będą najmniejsze na 25 Zł: inne zaś będą na 50. 100 250. 500. a największe będą na 1000 Zł: Pol: *Piecząciami bankowemi* wygniatanemi, na to umyślnie zrobionemi oznaczone, podpisami własnoręcznemi *Dyrekcji bankowey* stwierdzone, i numerami porządkiem, przez całą *Akcya biletową* na każdym bilecie w szczególności napisane, i rozróżnione zostaną.

§ 55.

Każda *Akcya* biletów szczególnym kolorem, lub sztychem różnić się będzie, a żadna nie ma mieć więcej biletów sztuk nad 50,000.

§ 56.

Na każdym biliecie oznaczone zostanie do której Akcyi ten należy, wiele w sobie zawiera, liczbą i literami: w Polskim, Niemieckim i Francuzkim języku.

§ 57.

Bilety bankowe, od naydoskonalszego sztycharza, przysięgłego, w domu bankowym *Laboratorium* mającego, pod dozorem członka Dyrekcyi sztychowane, i robione bydź powinny.

§ 58.

Biletów bankowych odcinki, podług samey Dyrekcyi bankowcy wiadomey szczególności, w księgach na to sporządzonych; każdej akcyi osobno, zachowane, i numerami temi samemi co bilety numerowane, bydź mają.

§ 59.

Bilet podarty, w każdym kantorze na pieniądzu lub inny bilet tegoż samego waloru, wymienionym zostanie.

§ 60.

Ukradzione lub zgubione bilety też same skutki za sobą pociągać będą, co zgubione lub ukradzione pieniądze. Przypadek zniszczenia ich przez ogień, wynagrodzonym bydź

może, iak skoro właściciel wyraźnie powie-
wiedzieć może, który numer, iaka akcja, i iia-
riety wartości był bilet spalony.

§ 61.

Na fałszerzów *Biletów Bankowych*, też same
który rozciągać się mają, które Codex Napol-
leona na fałszerzów monety i papierów publi-
cznych przepisła.

GENERALNE POSIEDZENIE.

Stosownie do zasad bankowych, Interesten-
ci odprawiać będą co rok *generalne posiedzenia*,
w następujących przepisach.

§ 62.

Na *Generalnym Posiedzeniu* wszyscy Inte-
ressenci, dla przekonania się o prawdziwym,
i do zasad stosownym postępowaniu Jeneral-
ney Dyrekcyi, znajdować się mogą.

§ 63.

Osiatki Generalnego posiedzenia, 4000 Czer:
Zł: w którymkolwiek Wydziale mające, mają
głos poradczy większością stawa wiący.

§ 64.

Posiedzenie Jeneralne nad ośm dni dłużej trwać nie będzie.

§ 65.

Dyrekcya Bankowa na Jeneralnym Posiedzeniu przydywać ma, ona przedstawiać będzie do roztrząśnienia interessantom *Stan Banku*, ona podania zbierać będzie. Dyrekcya interessantom wszystkie wydatki oznaymiać będzie. Dyrekcya przekładać będzie *Jeneralnemu posiedzeniu* wypadki roku zeszłego, wypadki i konieczności roku przysłego, do rozważenia.

§ 66.

Na *Jeneralnym posiedzeniu* Interessenci przez dobrowolnie podania części Kapitałów zapłacić ofiarować będą. W przypadku niedostateczności podania do interessów bankowych; *Dyrekcya* wyznaczy takowe części, i interessantom oznaymi.

§ 67.

Posiedzenie Jeneralne na ośm tygodni przed S. Janem odprawiać się będzie powinno.

§ 68.

Członki na Jeneralnym Posiedzeniu przez Plenipotentów znaydować mogą.

§ 69.

Generalne Posiedzenie, żadnych odmian inż raz ustanowionych czynić nie będzie mogło, w taki sposób: żeby kredyt biletów przez to osłabionym być mógł.

§ 70.

Ułożony nowego jakiego wydziału projekt, w całej osnowie *Generalnemu Posiedzeniu* udzielony, i od niego przyjęty być ma.

§ 71.

Dyrekcya Bankowa Generalne Posiedzenie zwałować będzie.

KANTORY BANKOWE.

§ 72.

Jeżeliby tego potrzeba wyciągała, *Kantory Bankowe* w każdym Departamencie ieden, od Dyrekcji urządzone być powinny. w pierwszych początkach Kantor takowy w Poznaniu potrzebnym być zdaie się.

Kantory Wymiany Biletów Bankowych Krańowe.

§ 73.

W każdym mieście powiatowym, w każdym

mieście gdzie znaczne iarmarki lub targi by-
wają, *Kantory wymiany biletów* ustanowione
bydź powinny dla dogodzenia publiczności.

§ 74.

Każdemu takiemu Kantorowi gotowych pie-
niędzy udzielono zostanie tyle, ile miejsce i
okoliczności bankowe wyciągać będą.

§ 75.

Każdy dostateczną kaucyą za dane pieniądze
z Banku złożyć mogący, taki Kantor utrzy-
mywać może, stosownie do przepisów, które
nr *Dyrekcya Bankowa* udzieli. (23.)

§ 76.

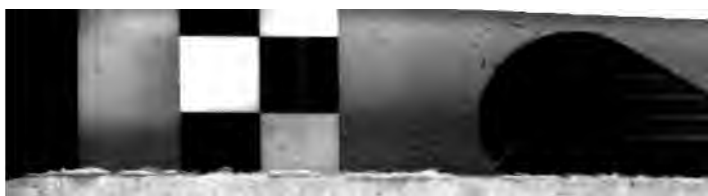
Wszystkie *Kantory wymiany biletów*, od miey-
sca, w którym będą urządzone, nazwiska swo-
ie brać będą, i pod zwierzchnością *Dyrekcji ban-
kowej* zostawać mają.

§ 77.

Dla każdego takiego kantoru *Dyrekcya* instru-
kcyą napisze.

---

(23) Kupcom utrzymującym takowe *Kantory
wymiany biletów*, jak skoro zagranicą *Kantory
wymiany biletów* urzędzonymi zostaną; znaczne
korzyści przynosić mogą; gdyż biletów tych jak
gotowych pieniędzy używać będą mogli.

Kantory Wymiany Biletów zagraniczne.

Kantory Wymiany Biletów bankowych zagranicą, są nieodbycie potrzebne, inaczejby *Bilety bankowe* znaczenia swego nie miały, i w handlu były nieprzydatne, przez toby znaczenie ich i kurs w szczyptych granicach zamknięte były. Układy o takową wymianę z nayanaczniejszymi domami handlowymi i bankierami wnieść potrzeba, a mianowicie w Lipsku, w Gdańsku, w Wrocławiu i Szczecinie, bez czego żadnym sposobem obeyść się nie będzie można. Kantorem takowym za granicą, w podobnym sposobie jak *Kantorom Wymiany Kraiowym*, w proporcji kursujących *Biletów bankowych*, nayanaczniejszych summ udzielić będzie potrzeba, a to w sposobie układu zawartym być może. Mogą tak czynić osoby partykularne, a dla czegożby Publiczna Magistratura tego dokazać nie miała.

Niemylnie twierdzą; że nayanaczniejsze domy, z wielką chęcią w takowe wnidą układy, kiedy im stosowne summy na wymianę biletów zaliczone zostaną.

A gdy to nastąpi. *Bilety bankowe* nad same pieniądze przekładane będą w wielu przypadkach. Ułatwić one będą trudności przewożenia pieniędzy, i szukania na nie assygnacyi; co się niezmiernie do ich znaczenia przyczyni. O *Kantorach* takich *Wymiany biletów* za granicą, Dyrekcyja całą handlującą publiczność

przez gazety uwiadomić powinna, gdzie i do kogo udawać się maia.

Zakończenie.

Nie rozszerzam się daley w tej materji, i tu już zakończyć ją postanowiłem. Myślący o dobru krajowym, błędy moje jeżeli gdzie jakie popełniłem, łaskawie darować raczy, i Autora o nich ostrzeże. Wszystkie trudności są do poprawienia, iak skoro Obywatele System podobny dla dobra swego wprowadzić będą chcieli, a wszystkie usiłowania i środki do tego przedsięwezmą. Czuwająca roztropna i pilna *Dyrekcya Bankowa*, postrzegając i zawczasu uprzątnąć starać się będzie wszystkie okoliczności, któreby się iey wydarzać mogły; i tak rzeczy kierować, iakby dobro publiczne kurs papierów i inne okoliczności wymagały. A tym sposobem Magistratura projektowana, nadając ruch i życie ciału politycznemu, wydając wszystkie życia soki, wszystkim ich członkom udzielać, i wszystkie ożywiać będzie.

KONIEC.

